ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 22ας Ιουλίου 1993

σχετικά με την ενίσχυση που χορηγήθηκε από τις ισπανικές αρχές κατά την πώληση από τη CENEMESA/CADEMESA/CONELEC στην Asea-Brown Boveri ορισμένων στοιχείων ενεργητικού

(Το κείμενο στην ισπανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(93/627/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού έταξε, σύμφωνα με το άρθρο 93 της συνθήκης, προθεσμία στους ενδιαφερόμενους για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας ότι:

I

Ο γνωστός ως «Όμιλος CENEMESA» («CCC») συγκροτείται από τρεις ιδιωτικές επιχειρήσεις, που έχουν ως στόχο την παραγωγή βαρέως ηλεκτρολογικού εξοπλισμού:

— Constructora Nacional de Maquinaria Eléctrica SA («CENEMESA»),

— Catalana de Maquinaria Eléctrica SA («CADEMESA»), και

— Constructora Nacional de Equipos Eléctricos SA («CONELEC»).

Οι επιχειρήσεις αυτές εκμεταλλεύονται οκτώ βιομηχανικές εγκαταστάσεις που βρίσκονται σε έξι διαφορετικές αυτόνομες περιφέρειες της Ισπανίας.

Επιχείρηση	Έδρα εργοστασίων	Αυτόνομη περιφέρεια
CENEMESA	Κόρδοβα	Ανδαλουσία
	Εράντιο (Βισκάϊα)	Χώρα Βάσκων
	Ρεϊνόσα	Καντάβρια
	Μαδρίτη	Μαδρίτη
	Μπαλιαδολίδ	Καστίλλη
CADEMESA	Σαμπαντέλ (Βαρκελώνη)	Καταλωνία
CONELEC	Γκαλίντο (Βισκάϊα)	Χώρα Βάσκων
	Τράπαγκα (Βισκάϊα)	Χώρα Βάσκων

Οι εγκαταστάσεις αυτές ανήκουν σήμερα στην κυριότητα διάφορων θυγατρικών εταιρειών του διεθνικού ομίλου επιχειρήσεων Asea-Brown Boveri, (στο εξής ABB), που τις εκμεταλλεύεται.

Κατά τα τέλη του 1988, οι προαναφερόμενες βιομηχανικές εγκαταστάσεις αντιπροσώπευαν το 50 % της παραγωγικής ικανότητας της Ισπανίας στον τομέα του ηλεκτρολογικού εξοπλισμού. Απασχολούσαν 5 102 εργαζόμενους, οι οποίοι με τη σειρά τους αντιπροσώπευαν το 47 % του συνολικού εργατικού δυναμικού του τομέα. Το φάσμα βασικών προϊόντων κάλυπτε τους μετασχηματιστές ισχύος, τις γεννήτριες ρεύματος, τις βιομηχανικές μηχανές και τις μηχανές έλξεως, καθώς και τους μηχανισμούς παρεμβολής.

Ο όμιλος CCC ιδρύθηκε στα μέσα της δεκαετίας του '80, όταν διάφορες διεθνικές εταιρείες αποφάσισαν να εγκαταλείψουν τις βιομηχανικές τους δραστηριότητες στην Ισπανία λόγω της παρατεταμένης παγκόσμιας κρίσης στον τομέα των κεφαλαιουχικών αγαθών.

Τον Οκτώβριο του 1983, λόγω των συνεχιζόμενων οικονομικών δυσκολιών, η Westinghouse Española SA — θυγατρική εταιρεία του διεθνικού επιχειρηματικού ομίλου Westinghouse Electric — υπέβαλε αίτηση στο δικαστήριο για αναστολή πληρωμών. Ταυτόχρονα, εκπρόσωποι του διεθνικού ομίλου άρχισαν συνομιλίες με τις ισπανικές αρχές σχετικά με τα σχέδια πώλησης της ισπανικής θυγατρικής εταιρείας, η οποία, άλλως, θα αποτελούσε το αντικείμενο εκκαθάρισης.

Κατόπιν των συνομιλιών αυτών, η Westinghouse Electric συμφώνησε να πωλήσει στην Arbobyl Ltd, βρετανική ιδιωτική εταιρεία ειδικευμένη στην αγορά προβληματικών εταιρειών, το 98 % του μεριδίου της στην ισπανική θυγατρική εταιρεία στη συμβολική τιμή της 1 πεσέτας ανά μετοχή. Μετά τη συναλλαγή αυτή, η Westinghouse Española SA, άλλαξε την επωνυμία της σε CENEMESA.

Τον Δεκέμβριο του 1985, ο διεθνικός επιχειρηματικός όμιλος Brown Boveri επώλησε στη CENEMESA το 100 % των μετοχών του στην ισπανική θυγατρική του εταιρεία Brown Boveri España SA στην τιμή των 450 εκατομμυρίων πεσετών. Αργότερα, η Brown Boveri de España SA άλλαξε την επωνυμία της σε CANDEMESA.

Τέλος, τον Δεκέμβριο του 1986, η CENEMESA αγόρασε, από διάφορους μετόχους, το 50,1 % του κεφαλαίου της CONELEC. Σημειωτέον ότι CONELEC ήταν η νέα επωνυμία που δόθηκε στην General Eléctrica Española SA, μετά την αναστολή των πληρωμών της το 1984, και αφού η μητρική της εταιρεία — ο διεθνικός επιχειρηματικός όμιλος General Electric — είχε μειώσει τον έλεγχό του επί των μετοχών της εταιρείας αυτής μετατρέποντας σε μετοχικό κεφάλαιο τα ανεξόφλητα χρέη πιστωτών.

Μετά τις προαναφερόμενες συναλλαγές και στα τέλη του 1986, η ιδιωτική εταιρεία ARBOBYL είχε τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο των CENEMESA, CADEMESA και CONELEC.

Υπό την ευθύνη του νέου αυτού και τελευταίου μετόχου του, ο επιχειρηματικός όμιλος CCC υπέβαλε στο Υπουργείο Βιομηχανίας της Ισπανίας διάφορα διαδοχικά προγράμματα αναδιάρθρωσης, με στόχο να εξασφαλίσει κρατική ενίσχυση για την εφαρμογή τους. Εν τω μεταξύ, η οικονομική κατάσταση της CCC επιδεινωνόταν συνεχώς. Κατά την περίοδο 1986-1988, ο επιχειρηματικός αυτός όμιλος συσσώρευσε συνολικές ζημίες 14 984 εκατομμυρίων πεσετών, ενώ ο κύκλος εργασιών του αυξήθηκε από 17 485 εκατομμύρια πεσέτες το 1986 σε 18 143 εκατομμύρια το 1988.

II

Κατόπιν προσφυγής ενός ανταγωνιστού της CCC, η Επιτροπή, με επιστολή της 3ης Απριλίου 1987, ζήτησε από τις ισπανικές αρχές να πληροφορηθεί κατά πόσο είχε χορηγηθεί μέχρι τη στιγμή εκείνη οποιαδήποτε ενίσχυση στις εταιρείες του ομίλου CCC. Ζητήθηκε επίσης από τις ισπανικές αρχές να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με οποιαδήποτε δέσμευση είχαν ενδεχομένως αναλάβει έναντι της CCC ως προς τη χορήγηση ενίσχυσης στο μέλλον. Οι ισπανικές αρχές απάντησαν με επιστολές στις 7 Ιουλίου και στις 6 Οκτωβρίου 1987. Πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι οι κυβερνήσεις των διάφορων αυτόνομων περιφερειών είχαν χορηγήσει περιορισμένη βοήθεια στη CCC, είτε πριν από την προσχώρηση της Ισπανίας στην Κοινότητα, είτε στα πλαίσια καθεστώτων που είχαν κοινοποιήσει δεόντως στην Επιτροπή μετά την προσχώρηση. Οι ισπανικές αρχές έδωσαν επίσης την πληροφορία ότι η κεντρική κυβέρνηση δεν είχε χορηγήσει καμία βοήθεια στον επιχειρηματικό αυτό όμιλο μετά την προσχώρηση της χώρας στην Κοινότητα.

Ένα χρόνο περίπου μετά την προσφυγή, ο ίδιος ανταγωνιστής της CCC επέστησε την προσοχή της Επιτροπής σε ορισμένες ενισχύσεις που υπολογίζονταν σε 25 000 περίπου εκατομμύρια πεσέτες και τις οποίες, κατά τους ισχυρισμούς, είχαν χορηγήσει η κεντρική κυβέρνηση της Ισπανίας και οι διάφορες αυτόνομες περιφέρειες για την κάλυψη του κόστους σημαντικής μείωσης του εργατικού δυναμικού της CCC. Στη συνέχεια, με επιστολή της 1ης Μαρτίου 1988, η Επιτροπή ζήτησε από τις ισπανικές αρχές να παράσχουν όλες τις πληροφορίες σχετικά με τις υποτιθέμενες αυτές κρατικές παρεμβάσεις.

Στις 25 Μαΐου 1988, οι ισπανικές αρχές πληροφόρησαν με τέλεξ την Επιτροπή ότι μετά την τελευταία επιστολή της 6ης Οκτωβρίου 1987, δεν είχε χορηγηθεί καμία ενίσχυση στη CCC ούτε από την κεντρική κυβέρνηση, ούτε από τις κυβερνήσεις των αυτόνομων περιφερειών. Οι ισπανικές αρχές ανέφεραν επίσης ότι ορισμένα μέτρα ενίσχυσης κοινωνικοεργασιακής φύσεως, των οποίων οι συγκεκριμένοι όροι δεν είχαν ακόμη προσδιοριστεί, τελούσαν υπό μελέτη.

Στις 26 Δεκεμβρίου 1989, σε επιστολή του προς την Επιτροπή, ο ίδιος προσφεύγων προέβαλε και πάλι τον ισχυρισμό ότι οι παρεμβάσεις που κατήγγειλε στην προηγούμενη προσφυγή είχαν όντως γίνει.

Μετά από μερικές ημέρες και κατά τη διάρκεια συνεδρίασης που πραγματοποιήθηκε στις 3 Ιανουαρίου 1990 μεταξύ εκπροσώπων του ισπανικού Υπουργείου Βιομηχανίας και μελών του ιδιαιτέρου γραφείου του αρμόδιου για την πολιτική ανταγωνισμού επιτρόπου, οι πρώτοι έθιξαν ένα συγκεκριμένο θέμα για το οποίο, όπως ανέφεραν, επιθυμούσαν να ζητήσουν τη γνώμη της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, οι Ισπανοί εκπρόσωποι περιέγραψαν εν συντομία τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές ορισμένων διαπραγματεύσεων που διεξήγαγε η κεντρική κυβέρνηση της Ισπανίας σχετικά με τον όμιλο CCC. Ανέφεραν ότι, κατά τη γνώμη των ισπανικών αρχών, η εφαρμογή των όρων των διαπραγματεύσεων αυτών δεν περιείχε κανένα στοιχείο κρατικής ενίσχυσης. Ανέφεραν επίσης ότι οι ισπανικές αρχές ήσαν διατεθειμένες να παράσχουν όλες τις αναγκαίες πληροφορίες. Σημειωτέον ότι οι ισπανοί εκπρόσωποι δεν προσεκόμισαν κανένα στοιχείο προς τεκμηρίωση των γεγονότων που περιέγραψαν προφορικά.

Στις 12 Ιανουαρίου 1990, η Επιτροπή απηύθυνε επιστολή στις ισπανικές αρχές με την οποία ζητούσε όλες τις σχετικές πληροφορίες.

Οι ισπανικές αρχές έδωσαν αρχικά πληροφορίες με επιστολές της 14ης και 28ης Φεβρουαρίου, και της 5ης Απριλίου 1990 (για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις πληροφορίες αυτές, βλέπε μέρος III). Σημειωτέον επίσης ότι, στις 23 Φεβρουαρίου 1990, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση τεχνικής φύσεως μεταξύ εκπροσώπων των ισπανικών αρχών και της Επιτροπής.

Αργότερα, σε δύο συνεδριάσεις που πραγματοποιήθηκαν στις 10 και 28 Μαΐου 1990, ο υπουργός Βιομηχανίας της Ισπανίας και ο αρμόδιος για την πολιτική ανταγωνισμού επίτροπος, συζήτησαν την υπόθεση της CCC. Κατά την τελευταία συνεδρίαση και λόγω του πολυσύνθετου χαρακτήρα της υπόθεσης, συμφώνησαν αμφότεροι να ζητηθούν από τις ισπανικές αρχές περαιτέρω πληροφορίες για τη διασαφήνιση ορισμένων ασαφών, ακόμη, πτυχών των κρατικών παρεμβάσεων, με τρόπο ώστε να μπορέσει η Επιτροπή να προβεί σε πλήρη εκτίμηση του θέματος. Συμφώνησαν επίσης και οι δύο να αναλύσει η Επιτροπή την απάντηση και, βάσει αυτής, να λάβει απόφαση σχετικά με την κατεύθυνση που θα έπρεπε να ακολουθήσει.

Απροσδόκητα και παρά την προαναφερόμενη διαδικασία που συμφωνήθηκε για την περαιτέρω εκτίμηση της υποθέσεως, με σύντομη επιστολή τους στις 15 Ιουνίου 1990, οι ισπανικές αρχές, επικαλούμενες την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση 120/73 [1], πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι είχαν προβεί σε διακανονισμό των χρεών του ομίλου CCC (βλέπε μέρος III).

Στις 20 Ιουνίου 1990 και σε απάντηση της επιστολής των ισπανικών αρχών, ο αρμόδιος για την πολιτική ανταγωνι-

[1] Συλλογή ΔΕΚ 1973, σ. 1471.

σμού επίτροπος απηύθυνε αμελλητί στον υπουργό Βιομηχανίας της Ισπανίας επιστολή με την οποία τον πληροφορούσε ότι η ισπανική κυβέρνηση δεν πρέπει να φέρει την Επιτροπή «προ τετελεσμένου γεγονότος», πράγμα που αντίκειται στην συμφωνηθείσα διαδικασία εκτίμησης των παραβάσεων. Με την επιστολή αυτή, η Επιτροπή ζητούσε επίσης περαιτέρω πληροφορίες, όπως είχε ήδη συμφωνηθεί προηγουμένως μεταξύ των δύο μερών.

Με επιστολή του στις 24 Ιουλίου 1990, ο ισπανός υπουργός Βιομηχανίας αρνήθηκε να απαντήσει στο αίτημα της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών. Στην επιστολή του αυτή, ο ισπανός υπουργός παραδεχόταν ότι είχε συμφωνήσει με τον επίτροπο να ζητήσει η Επιτροπή, πριν λάβει οποιαδήποτε θέση, περαιτέρω πληροφορίες προκειμένου να είναι σε θέση να προβεί σε πλήρη εκτίμηση των παρεμβάσεων. Ωστόσο, ως λόγο για την πραγματοποίηση των κρατικών παρεμβάσεων προέβαλε το γεγονός ότι ήταν επιτακτικά αναγκαίο να δοθεί τέλος στην ανυπόφορη κατάσταση στην οποία είχαν περιέλθει οι εταιρείες του επιχειρηματικού ομίλου CCC.

Ενώπιον της καταστάσεως αυτής, στις 25 Ιουλίου 1990, η Επιτροπή απεφάσισε να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2 της συνθήκης έναντι των παρεμβάσεων των ισπανικών αρχών κατά την πώληση των στοιχείων ενεργητικού των CENEMESA, CONELEC και CADEMESA στην ABB. Η Επιτροπή έκρινε ότι οι παρεμβάσεις αυτές φαινόταν να περιέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 και ότι τα στοιχεία αυτά επίσης δεν ενέπιπταν σε καμία από τις απαλλαγές από το ασυμβίβαστο που προβλέπονται στα άρθρα 92 παράγραφοι 2 και 3.

Στις 11 Δεκεμβρίου 1990, η Ισπανία υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αίτηση για ακύρωση της απόφασης της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης (υπόθεση C-312/90, Ισπανία κατά Επιτροπής) (1).

III

Όπως ήδη αναφέρθηκε στο μέρος II, πριν η Επιτροπή αποφασίσει να κινήσει τη διαδικασία, οι ισπανικές αρχές είχαν παράσχει ορισμένες πληροφορίες με επιστολές τους στις 14 και 18 Φεβρουαρίου, και στις 5 Απριλίου 1990.

Με την επιστολή της 14ης Φεβρουαρίου 1990, οι ισπανικές αρχές πληροφορούσαν την Επιτροπή ότι, παρά το γεγονός ότι ο όμιλος CCC δεν υπέβαλε στο Υπουργείο Βιομηχανίας της Ισπανίας κανένα αποδεκτό πρόγραμμα αναδιάρθρωσης (βλέπε μέρος I της παρούσας απόφασης), στις 27 Δεκεμβρίου 1987 η κεντρική κυβέρνηση της Ισπανίας χορήγησε δέσμη έκτακτων ενισχύσεων με σκοπό να καλυφθεί το κόστος της μείωσης του συνολικού εργατικού δυναμικού του ομίλου κατά 1 612 θέσεις εργασίας. Τη νομική βάση για την χορήγηση της ενίσχυσης αυτής συνιστούσε το καθεστώς ενισχύσεων που είχε θεσπιστεί με το νόμο αριθ. 27/1984 της 26ης Ιουλίου περί μετατροπής και επαναβιομηχανοποίησης. Οι ισπανικές αρχές έδωσαν επίσης την πληροφορία ότι, μολονότι είχε πράγματι αποφασισθεί η χορήγηση των ενισχύσεων, είχαν επίγνωση του γεγονότος ότι τα μέτρα απασχόλησης και μόνο δεν αρκούσαν για να εξασφαλισθεί η βιωσιμότητα της CCC. Κατά τη γνώμη τους, ήταν επίσης αναγκαία η ενεργός παρουσία ενός νέου μετόχου, ικανού να συνεισφέρει τόσο τους οικονομικούς πόρους όσο και τη μεταφορά τεχνολογίας που απαιτούντο για τη διάσωση του ομίλου.

Σημειωτέον, ότι εν λόγω πληροφορίες έρχονταν σε έντονη αντίφαση με τις δηλώσεις των ισπανικών αρχών που είχαν αποσταλεί στην Επιτροπή με τέλεξ (το Μάιο του 1988) (βλέπε μέρος II), στο οποίο αναφερόταν ότι, μέχρι την ημερομηνία εκείνη, οι ισπανικές αρχές δεν είχαν χορηγήσει καμία ενίσχυση στη CCC, και ότι ορισμένα μέτρα ενίσχυσης, που δεν είχαν προσδιοριστεί ακόμη, τελούσαν ακόμη υπό μελέτη.

Στην επιστολή της 14ης Φεβρουαρίου 1990 διευκρινιζόταν επίσης ότι, όσον αφορά την εξεύρεση νέου μετόχου, από το Σεπτέμβριο του 1988 το Υπουργείο Βιομηχανίας της Ισπανίας — μολονότι ο όμιλος δεν ανήκε στην ιδιοκτησία του κράτους — βολιδοσκοπούσε διάφορες πολυεθνικές εταιρείες που θα ενδιαφέρονταν ενδεχομένως να αγοράσουν τη CCC. Οι εταιρείες με τις οποίες είχαν πραγματοποιηθεί επαφές ήσαν οι Alsthom, ABB, Mitsubishi και Siemens. Σύμφωνα με τις παρασχεθείσες πληροφορίες, μετά τις διαπραγματεύσεις, οι ισπανικές αρχές αποφάσισαν, τον Αύγουστο του 1989, να αποδεχτούν τελικά την πρόταση της ABB να αναλάβει τον έλεγχο των δραστηριοτήτων της CCC υπό τους ακόλουθους όρους:

— η CCC εκκαθαρίζεται,

— όλα τα στοιχεία ενεργητικού του ομίλου πωλούνται: η ABB θα αγόραζε τα «βιομηχανικά περιουσιακά στοιχεία» αντί 7 000 εκατομμυρίων πεσετών, ενώ τα υπόλοιπα κατακυρώνονται, χωρίς εργασιακές δαπάνες, στους κρατικούς πιστωτές,

— εφαρμόζεται σχέδιο αναδιάρθρωσης της εργασίας, που αποτελεί αντικείμενο διαπραγματεύσεων με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις,

— η παραγωγική ικανότητα του ομίλου μειώνεται με την παύση της λειτουργίας των εργοστασίων στο Εράντιο και στο Μπαλιαδολίδ.

Όσον αφορά το σχέδιο αναδιάρθρωσης της εργασίας, οι ισπανικές αρχές ανέφεραν ότι είχε συναφθεί συμφωνία με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και την ABB που προέβλεπε τα εξής:

— η ABB επαναπροσλαμβάνει 2 915 από τους 5 102 εργαζόμενους της CCC,

— το κράτος χορηγεί τις ενισχύσεις που είχαν ήδη εγκριθεί το Δεκέμβριο του 1987 για την κάλυψη των δαπανών του ενός καθεστώτος πρόωρης συνταξιοδότησης 1 666 εργαζομένων,

— ιδρύεται συνταξιοδοτικό ταμείο για το πλεονάζον εργατικό δυναμικό,

— η κατάργηση 521 θέσεων εργασίας, μη επιλέξιμων στα πλαίσια του προαναφερθέντος συστήματος πρόωρης συνταξιοδότησης, επιτυγχάνεται με την παροχή κινήτρων που χρηματοδοτούνται από την ABB.

(1) Δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί.

Οι ισπανικές αρχές διευκρίνισαν ότι η συμφωνία αυτή με την ABB θα καθιστούσε δυνατή την επίτευξη δύο επιδιωκόμενων στόχων: να διασφαλισθεί η μελλοντική βιωσιμότητα των βιομηχανικών δραστηριοτήτων του ομίλου CCC, και να εισπράξουν οι ενδιαφερόμενοι κρατικοί πιστωτές όσο το δυνατόν μεγαλύτερο μέρος των χρεών. Στις 31 Δεκεμβρίου 1989, η Επιτροπή πληροφορήθηκε ότι ο όμιλος CCC είχε ανεξόφλητα χρέη προς το δημόσιο ύψους 35 910 εκατομμυρίων πεσετών, που κατανέμονταν ως εξής: 19 020 εκατομμύρια πεσέτες καταβλητέες στην Εθνική υπηρεσία κοινωνικής ασφάλειας· 9 102 εκατομμύρια πεσέτες καταβλητέες στα δημόσια ταμεία των αυτόνομων περιφερειών· 2 463 εκατομμύρια πεσέτες καταβλητέες στο κεντρικό δημόσιο ταμείο· και 5 325 εκατομμύρια πεσέτες καταβλητέες σε μια κρατική τράπεζα («Banco de Crédito Industrial»).

Με επιστολή της 28ης Φεβρουαρίου 1990, οι ισπανικές αρχές διευκρίνισαν ότι η γνωστοποίηση του ποσού των 7 000 εκατομμυρίων πεσετών που έπρεπε να καταβάλει η ABB είχε ως αποτέλεσμα να υπερδιπλασιασθούν οι προσφορές άλλων πολυεθνικών εταιρειών στις οποίες είχε προταθεί η αγορά της CCC. Ωστόσο, οι ισπανικές αρχές δεν ανέφεραν καμία άλλη λεπτομέρεια όσον αφορά τις προσφορές αυτές, που προφανώς απορρίφθηκαν. Διευκρίνισαν επίσης ότι τα υπόλοιπα στοιχεία ενεργητικού που δεν θα αγόραζε η ABB, θα εκποιούνταν και το προϊόν της πώλησής τους θα μεταβιβαζόταν στους κρατικούς πιστωτές. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τους, η ρευστοποίηση αυτή των περιουσιακών στοιχείων θα απέφερε 7 000 περίπου εκατομμύρια πεσέτες. Εξάλλου, διευκρίνισαν ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις είχαν αποδεχθεί τους όρους της συμφωνίας με την ABB, επειδή οι εργαζόμενοι που θα συνταξιοδοτούνταν πρόωρα θα ελάμβαναν τα επιδόματα που είχαν ήδη εγκριθεί το 1987 από την κεντρική κυβέρνηση της Ισπανίας βάσει του νόμου αριθ. 27/1984. Έδωσαν επίσης την πληροφορία ότι οι κρατικές δαπάνες για τα επιδόματα του εν λόγω νόμου θα ανέρχονταν σε 15 019 εκατομμύρια πεσέτες, που θα καταβάλονταν κατά την περίοδο 1990-2000.

Οι ισπανικές αρχές διευκρίνισαν ότι τα επιδόματα αυτά ήταν κοινωνικής φύσεως και θα καταβάλονταν απευθείας στους εργαζόμενους χωρίς να καταχωρηθούν στα λογιστικά βιβλία των εταιρειών. Έδωσαν επίσης την πληροφορία ότι για τις συναλλαγές που θα διενεργούνταν στα πλαίσια της συμφωνίας με την ABB, θα εφαρμόζονταν η γενική φορολογική νομοθεσία. Σημειωτέον τέλος, ότι αντίθετα προς τις πληροφορίες που είχαν παράσχει στην προηγούμενη επιστολή τους, οι ισπανικές αρχές ανέφεραν ότι μόνο το εργοστάσιο του Εράντιο θα έπαυε να λειτουργεί.

Με επιστολή της 5ης Απριλίου 1990, οι ισπανικές αρχές διεβίβασαν στην Επιτροπή αντίγραφο σχεδίου εγγράφου με τίτλο «συμφωνία σχετικά με τη ρευστοποίηση και την κατακύρωση των στοιχείων ενεργητικού της CCC για την επιστροφή των χρεών στους κρατικούς πιστωτές». Τα μέρη που υπέγραψαν το εν λόγω σχέδιο συμβιβαστικού διακανονισμού ήσαν η CCC, η ABB και το δημόσιο. Βάσει των όρων του διακανονισμού αυτού, η ABB και το ισπανικό δημόσιο ανελάμβαναν τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

— οι διάφοροι κρατικοί πιστωτές της CCC:
  — παραιτούνται από τις απαιτήσεις τους στη CCC ύψους 35 910 εκατομμυρίων πεσετών,
  — παραιτούνται μονομερώς από τα ενυπόθηκα δικαιώματα και τα δικαιώματα κατάσχεσης που είχαν επί των περιουσιακών στοιχείων της CCC,

εάν

η ABB:

— αγοράζει κατ' επιλογήν και άνευ βαρών ορισμένα πάγια στοιχεία ενεργητικού της CCC καθώς και το τρέχον ενεργητικό και παθητικό αντί του ποσού των 7 000 εκατομμυρίων πεσετών,

— προσλαμβάνει εκ νέου 2 915 εργαζόμενους από το εργατικό δυναμικό της CCC,

— μεταφέρει τεχνολογία στις βιομηχανικές δραστηριότητες των εργοστασίων,

— επενδύει 5 600 εκατομμύρια πεσέτες κατά την επόμενη τετραετία, σύμφωνα με το βιομηχανικό σχέδιο που η ABB είχε υποβάλει στις ισπανικές αρχές.

Στο σχέδιο αυτό διακανονισμού αναφερόταν επίσης ότι η ABB θα διατηρούσε τη κυριότητα των αποκτηθέντων στοιχείων ενεργητικού για περίοδο τουλάχιστον τριών ετών. Εξάλλου, από μια ασαφώς διατυπωμένη ρήτρα του εγγράφου αυτού φαινόταν να προκύπτει ότι το ποσό των 7 000 εκατομμυρίων πεσετών, που έπρεπε να καταβληθεί από την ABB για τα επιλεχθέντα στοιχεία ενεργητικού, δεν θα πληρωνόταν στους κρατικούς πιστωτές, αλλά θα προοριζόταν αντ' αυτού για την κάλυψη υποχρεώσεων μισθολογικής φύσεως.

Αντίθετα με την προηγούμενη επιστολή των ισπανικών αρχών, στην ανακοίνωση αυτή αναφερόταν για μία ακόμα φορά ότι τα δύο εργοστάσια της CCC στο Εράντιο και στη Μπαλιαδολίδ θα έπαυαν, μετά τη σύναψη του διακανονισμού, να λειτουργούν.

Σημειωτέον τέλος ότι από ορισμένα μέρη του σχεδίου διακανονισμού φαινόταν να προκύπτει ότι τα συμφέροντα των εταιρειών του ομίλου CCC θα εκπροσωπούνταν από θυγατρική εταιρεία της ABB που θα ιδρυόταν προς το σκοπό αυτό.

IV

Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης κοινοποιήθηκε στην ισπανική κυβέρνηση με επιστολή της 3ης Αυγούστου 1990. Στην επιστολή αυτή, η ισπανική κυβέρνηση καλείτο να υποβάλει τις παρατηρήσεις της, καθώς επίσης και να παράσχει στην Επιτροπή πλήρεις πληροφορίες για να μπορέσει η τελευταία να εκτιμήσει πλήρως την πιθανή συμβατότητα προς τη συνθήκη των στοιχείων ενίσχυσης που περιέχονται στις παρεμβάσεις των ισπανικών αρχών.

Ειδικότερα, η Επιτροπή επανελάμβανε στην ισπανική κυβέρνηση το αίτημά της να απαντήσει στα ερωτήματα που είχε θέσει στην επιστολή της 20ής Ιουνίου 1990. Τα ερωτήματα αυτά είχαν ως στόχο την εξακρίβωση ορισμένων βασικών στοιχείων των κρατικών παρεμβάσεων για τις οποίες είτε οι ισπανικές αρχές δεν είχαν παράσχει ουδεμία πληροφορία είτε οι λεπτομέρειες που είχαν δώσει έως τότε ήταν ανεπαρκείς για τη δέουσα εκτίμησή τους.

Η Επιτροπή ζητούσε, μεταξύ άλλων, και τα εξής: πληροφορίες σχετικά με οποιαδήποτε ενίσχυση χορηγήθηκε ή προβλέφθηκε από τις αυτόνομες ή τοπικές αρχές, αντίγραφο της αλληλογραφίας με τους φορείς υποβολής προσφορών για τη CCC, καθώς και αντίγραφο του μνημονίου συνεννοήσεως με την ABB, τα στοιχεία, τα συμφέροντα από την απόκτηση του ελέγχου και της κυριότητας, καθώς και το ρόλο των εταιρειών που διαπραγματεύθηκαν την αγορά της CCC, τις παντός είδους δεσμεύσεις από τα μέρη που συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις, ήτοι το δημόσιο, τους ιδιοκτήτες, τους αγοραστές, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τα μελλοντικά σχέδια αναδιάρθρωσης και τα βιομηχανικά σχέδια των αγοραστών, αναφέροντας την τρέχουσα παραγωγική ικανότητα των εγκαταστάσεων της CCC και προβλέψεις για την επόμενη πενταετία κ.λπ. Σημειωτέον ότι, όπως σε κάθε περίπτωση ενίσχυσης προβληματικής εταιρείας, το τελευταίο στοιχείο είχε ζωτική σημασία για την αξιολόγηση της συμβατότητας των παρεμβάσεων του δημοσίου με την κοινή αγορά.

Τα άλλα κράτη μέλη και οι τρίτοι ενδιαφερόμενοι ενημερώθηκαν για την απόφαση της Επιτροπής με τη δημοσίευση στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, στις 31 Οκτωβρίου 1990, του κειμένου της επιστολής προς την ισπανική κυβέρνηση.

Η ισπανική κυβέρνηση υπέβαλε τις παρατηρήσεις της με επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1990. Κατά πρώτο και κύριο λόγο, η ισπανική κυβέρνηση ανέφερε ότι η επιστολή της είχε απλώς κοινοποιηθεί στα πλαίσια των γενικών καθηκόντων συνεργασίας με τα κοινοτικά όργανα και επειδή δεν αποδεχόταν τη νομιμότητα της ενέργειας να κινηθεί η σχετική διαδικασία. Η ισπανική κυβέρνηση αμφισβητούσε τη νομιμότητα της πράξεως αυτής, ισχυριζόμενη ότι οι παρεμβάσεις είχαν κοινοποιηθεί και ότι η Επιτροπή δεν είχε λάβει απόφαση εντός δύο μηνών από την τελευταία κοινοποίηση πληροφοριών.

Επίσης, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της ισπανικής κυβέρνησης, οι διάφορες κρατικές παρεμβάσεις που έγιναν στα πλαίσια της υπόθεσης αυτής, πρέπει να θεωρούνται ως μεμονωμένη ενέργεια στα πλαίσια εξώδικης συμφωνίας, βάσει της οποίας τα περιουσιακά στοιχεία μιας οφειλέτριας εταιρείας πωλήθηκαν για την αποπληρωμή των χρεών της. Η μόνη ιδιομορφία της συμφωνίας αυτής είναι ότι, λόγω της συμμετοχής κρατικών οργανισμών, η ισπανική νομοθεσία επέβαλε την εκπλήρωση ορισμένων ειδικών διαδικαστικών απαιτήσεων, ήτοι την έκδοση απόφασης από το ισπανικό Συμβούλιο Επικρατείας και την έγκριση με Βασιλικό Διάταγμα.

Όσον αφορά τις συμπληρωματικές πληροφορίες που ζήτησε η Επιτροπή, η ισπανική κυβέρνηση τόνισε ότι, είτε είχαν ήδη διαβιβασθεί στην Επιτροπή, είτε δεν είχαν σχέση με την αξιολόγηση της υπόθεσης. Παρ' όλα αυτά, η ισπανική κυβέρνηση δεν κοινοποίησε συμπληρωματικές λεπτομέρειες.

Στην ανακοίνωση των ισπανικών αρχών περιλαμβανόταν αντίγραφο του Βασιλικού Διατάγματος αριθ. 810/1990 της 15ης Ιουνίου, με το οποίο η ισπανική κυβέρνηση ενέκρινε το διακανονισμό μεταξύ CCC, ABB και δημοσίου, καθώς και αντίγραφο της συμφωνίας που υπέγραψαν τα μέρη συτά στις 3 Ιουλίου 1990. Επισυνάπτονταν επίσης αντίγραφο ορισμένων εγγράφων που είχε ζητήσει αλλά δεν είχε ακόμη λάβει η Επιτροπή, όπως το κείμενο της συμφωνίας που υπεγράφη στις 29 Δεκεμβρίου 1989 από την ABB, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και το δημόσιο για τον μεταξύ αυτών καταμερισμό των δαπανών αναδιάρθρωσης του εργατικού δυναμικού της CCC, καθώς επίσης και αντίγραφο εγγράφου με τίτλο «Βιομηχανικό σχέδιο» που η ABB υπέβαλε στις ισπανικές αρχές.

Με τις πληροφορίες αυτές διασαφηνίσθηκαν ορισμένα βασικά σημεία των κρατικών παρεμβάσεων που ήταν αόριστα και ασαφή πριν κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2.

Σύμφωνα με τις νέες πληροφορίες, οι παρεμβάσεις όλων των μερών που συμμετείχαν στην πώληση των στοιχείων ενεργητικού της CCC εντάσσονταν στα πλαίσια της στρατηγικής που είχε συμφωνηθεί προηγουμένως μεταξύ των ισπανικών αρχών και της ABB με στόχο τη διάσωση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων των εταιρειών αυτών, προσπαθώντας ταυτόχρονα να «κοπούν» οι νομικοί δεσμοί μεταξύ των αγοραστών των περιουσιακών στοιχείων και της CCC, ώστε να μην υπάρχουν έγγραφα στοιχεία σε περίπτωση που θα προέκυπτε στο μέλλον οποιαδήποτε ευθύνη. Η στρατηγική αυτή υλοποιήθηκε κατά την ακόλουθη σειρά γεγονότων:

1. *Η ABB ιδρύει την Esene Uno SA για να διεξάγει τις διαπραγματεύσεις και να αναλάβει τον έλεγχο της CCC στα πλαίσια της συναλλαγής*

   Αντίθετα με προγενέστερες πληροφορίες, η ισπανική κυβέρνηση ανέφερε ότι, από τις εταιρείες με τις οποίες έγιναν επαφές για την αγορά της CCC, μόνο η ABB είχε υποβάλει σοβαρή προσφορά, δεδομένου ότι όλοι οι άλλοι επίδοξοι αγοραστές αποσύρθηκαν από τις διαπραγματεύσεις.

   Μετά την απδοχή, εκ μέρους της ισπανικής κυβέρνησης, τον Αύγουστο του 1989, της προσφοράς της ABB να αναλάβει τον έλεγχο των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC, η ABB ίδρυσε λειτουργούσα θυγατρική εταιρεία, της οποίας ήλεγχε το 100 % των μετοχών, με την επωνυμία Esene Uno SA. Στη συνέχεια, η Esene Uno εξουσιοδοτήθηκε από τη CCC να εκπροσωπήσει τις εταιρείες αυτές στις διαπραγματεύσεις για την επισημοποίηση και την εφαρμογή του συμβιβαστικού διακανονισμού (βλέπε σημείο 3). Κατά τη γνώμη των ισπανικών αρχών η Esene Uno SA διατήρησε τη δυνατότητα επιλογής να αγοράσει τις μετοχές της CCC αντί της συμβολικής τιμής της 1 πεσέτας.

   Σημειωτέον εν προκειμένω ότι, εν πάση περιπτώσει, ακόμη και εάν οι μετοχές της CCC δεν είχαν αγορασθεί από την ABB, ο όμιλος αυτός θα ήλεγχε στην ουσία τη CCC μέσω της θυγατρικής του Esene Uno, δεδομένου ότι η εταιρεία αυτή εκπροσωπούσε τα συμφέροντα τόσο της CCC όσο και της ABB στις διαπραγματεύσεις με τις ισπανικές αρχές.

   Είναι επίσης σημαντικό να παρατηρηθεί ο ιδιάζων χαρακτήρας της προαναφερόμενης κατάστασης που καταδεικνύει σαφώς τον διεθνή χαρακτήρα της στρατηγικής που χάραξαν από κοινού οι ισπανικές αρχές και η ABB: τα

συμφέροντα της CCC κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την πώληση των βιομηχανικών της στοιχείων ενεργητικού, εκπροσωπήθηκαν τελικά από θυγατρική εταιρεία της ABB, δηλαδή από εταιρεία που υποτίθεται ότι θα την αγόραζε. Ο τελικός αυτός μη διαχωρισμός της ιδιότητας του πωλητή από εκείνη του αγοραστή είναι ακόμα περισσότερο έκδηλος στην περίπτωση των ενισχύσεων για την αναδιάρθρωση της εργασίας (βλέπε σημείο 2), και δείχνει το βαθμό συμμετοχής της ABB στην εν λόγω συναλλαγή.

2. *Συμφωνία με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις*

Ένας από τους κυριότερους παράγοντες που απειλούσε τη βιωσιμότητα των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC ήταν ότι το υπεράριθμο προσωπικό που απασχολούσαν οι αντίστοιχες εταιρείες της. Προς αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, η Esene Uno, εξ ονόματος μόνο της ABB και της κεντρικής κυβέρνησης της Ισπανίας και χωρίς την παρέμβαση της CCC, άρχισε διαπραγματεύσεις με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις για να καταστεί δυνατή η σημαντική μείωση του εργατικού δυναμικού της CCC. Κατόπιν τούτου, στις 29 Δεκεμβρίου 1989, υπεγράφη συμφωνία υπό τους ακόλουθους όρους:

— οι εργαζόμενοι στη CCC δεν αντιτάσσονται στα σχέδια της ABB να αναλάβει τον έλεγχο των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC

εάν

η ABB:

— προσλαμβάνει εκ νέου 2 915 εργαζόμενους από τους 5 102 που αντιπροσώπευαν το συνολικό εργατικό δυναμικό της CCC,

— αποζημιώνει την απόλυση 521 εργαζόμενων, μη επιλέξιμων για ενίσχυση βάσει του καθεστώτος ενίσχυσης του νόμου αριθ. 27/1984 (στο μέρος III, βλέπε επιστολή των ισπανικών αρχών, της 14ης Φεβρουαρίου 1990),

— συγχρηματοδοτεί, με το δημόσιο, συνταξιοδοτικό ταμείο για το πλεονάζον εργατικό δυναμικό της CCC

και εάν

το Δημόσιο:

— εφαρμόζει την απόφαση της κυβέρνησης, της 27ης Δεκεμβρίου 1987 (βλέπε μέρος III), να χρηματοδοτήσει τις δαπάνες πρόωρης συνταξιοδότησης 1 666 εργαζομένων,

— εγγυάται τη χορήγηση πλήρων επιδομάτων ανεργίας επί διετία για τους 521 εργαζόμενους, που έπρεπε να απολυθούν με την παροχή κινήτρων, οποιαδήποτε και αν ήταν τα δικαιώματά τους για παρόμοια επιδόματα βάσει της γενικής ισπανικής νομοθεσίας και

— συγχρηματοδοτεί το προαναφερόμενο ταμείο συνταξιοδότησης για το πλεονάζον εργατικό δυναμικό.

Τέλος, πρέπει να τονισθεί εν προκειμένω για μια ακόμα φορά ότι η CCC δεν συμμετέσχε στις διαπραγματεύσεις για τη μείωση του εργατικού δυναμικού των εν λόγω βιομηχανικών εγκαταστάσεων.

3. *Συμβιβαστικός διακανονισμός*

Ακόμη και όταν το πρόβλημα εργασίας επιλυόταν, θα εξακολουθούσε να υπάρχει ένας άλλος παράγοντας που απειλούσε τη βιωσιμότητα της CCC. Ο όμιλος θα είχε τυπικά χρεωκοπήσει εάν έπρεπε να επιστρέψει τα ανεξόφλητα χρέη. Σχετικά με το θέμα αυτό, οι ισπανικές αρχές έδωσαν την πληροφορία ότι στις 31 Δεκεμβρίου 1988, η γενική κατάσταση του ομίλου παρουσίαζε καθαρό έλλειμμα 19 161 εκατομμυρίων πεσετών, το δε δημόσιο ήταν ο κυριότερος πιστωτής με την προαναφερόμενη απαίτηση των 35 910 εκατομμυρίων πεσετών. Τα χρέη αυτά είχαν ασφαλισθεί για λογαριασμό του δημοσίου με υποθήκες ή προσημειώσεις στα περιουσιακά στοιχεία της CCC.

Για να δοθεί ένα τέλος στο πρόβλημα αυτό, στις 3 Ιουλίου 1990, η Esene Uno SA (πλασματική θυγατρική εταιρεία της ABB) υπέγραψε, εξ ονόματος της CCC, της ABB και του δημοσίου, συμβιβασμό για το διακανονισμό των χρεών της CCC υπό τους όρους που αναφέρονται στο τμήμα III.

Σημειωτέον εν προκειμένω ότι στο κείμενο της συμφωνίας που υπεγράφη τελικά, και το οποίο κοινοποιήθηκε από την ισπανική κυβέρνηση μετά την κίνηση της διαδικασίας, καθίσταται για πρώτη φορά σαφές ότι το ποσό 7 000 εκατομμυρίων πεσετών που προσφέρθηκε από την ABB για τα επιλεχθέντα στοιχεία ενεργητικού, δεν είχε εισπραχθεί από τους κρατικούς/δημόσιους πιστωτές, αλλά από τη CCC. Το ποσό αυτό αντιπροσώπευε προφανώς το ανώτατο ποσό που η ABB ήταν διατεθειμένη να συνεισφέρει για τη χρηματοδότηση των υποχρεώσεών της στα πλαίσια της συμφωνίας που υπεγράφη με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις (δηλαδή για την κατάργηση 521 θέσεων απασχόλησης με την παροχή κινήτρων και για τη συγχρηματοδότηση του συνταξιοδοτικού ταμείου). Συνεπώς, το εν λόγω ποσό των 7 000 εκατομμυρίων πεσετών που εισπράχθηκε από τη CCC θα εχρησιμοποιείτο, τουλάχιστον εν μέρει, για την κάλυψη των υποχρεώσεων που είχε αναλάβει η ABB έναντι των εργαζομένων στα πλαίσια της συμφωνίας με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις (βλέπε παραπάνω σημείο 2).

Στο κείμενο της συμφωνίας διευκρινιζόταν επίσης ότι τα επιλεχθέντα περιουσιακά στοιχεία της CCC (που αποτελούνταν από όλα τα πάγια περιουσιακά στοιχεία, με εξαίρεση ορισμένα δευτερεύοντα οικόπεδα και κτίρια), είχαν αγορασθεί από περισσότερες από 20 διαφορετικές θυγατρικές εταιρείες στην Ισπανία που είχαν συσταθεί πρόσφατα προς το σκοπό αυτό, και συγκεκριμένα τις ακόλουθες: «ABB Energía SA», «Generación SA», «ABB Metrón SA», «ABB Industria SA», «ABB Motores SA», «ABB Nortem SA», «ABB Sabadell SA», «ABB Galindo SA», «ABB Trafodis SA», «ABB Subestaciones SA», «ABB Trafo SA», «ABB Trafonor SA», «ABB Trafosur SA», «ABB Tracción SA», «ABB Service SA», «ABB Imasde SA», «ABB Uno SA», «ABB Dos SA», «ABB Tres SA», «ABB Cuatro SA», «ABB Cinco SA», «ABB Seis SA», «ABB Siete SA».

Σύμφωνα με τον διακανονισμό, ο όμιλος CCC θα διατηρούσε την κυριότητα των δευτερευόντων οικοπέδων και κτιρίων που δεν είχαν επιλεγεί από την ABB. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι το κείμενο του διακανονισμού προέβλεπε, ωστόσο, ότι τα περιουσιακά στοιχεία που δεν είχε επιλέξει η ABB θα μπορούσαν να εκποιηθούν στα-

διακά υπό την επίβλεψη της Esene Uno. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει για μια ακόμα φορά τον τελικό ουσιαστικό έλεγχο από την ABB. Το προϊόν της ρευστοποίησης των περιουσιακών αυτών στοιχείων θα κατέληγε τελικά στους δημόσιους/κρατικούς πιστωτές.

Μετά από όλες τις συναλλαγές αυτές, η CCC θα υπήρχε μόνο «στο χαρτιά» για τους σκοπούς της εκκαθάρισης.

4. *Βιομηχανικό σχέδιο*

Όπως προαναφέρθηκε, στις παρατηρήσεις της ισπανικής κυβέρνησης επισυναπτόταν επίσης αντίγραφο του κειμένου του γνωστού ως «βιομηχανικού σχεδίου», που είχε υποβάλει η ABB και είχαν αποδεχθεί οι ισπανικές αρχές. Εκτός από την περιγραφή της προαναφερόμενης στρατηγικής για την ανάληψη του ελέγχου των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC, το σχέδιο αυτό παρείχε επίσης για πρώτη φορά πληροφορίες σχετικά με ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες που έπρεπε να αναληφθούν στο μέλλον από την ABB. Ειδικότερα, ανέφερε ότι οι θυγατρικές εταιρείες της ABB, που είχαν αγοράσει τα στοιχεία ενεργητικού της CCC, αναλάμβαναν την υποχρέωση να επενδύσουν 5 600 εκαταμμύρια πεσέτες κατά την επόμενη τετραετία. Εκτός από το ποσό αυτό, το κείμενο του γνωστού ως «βιομηχανικού σχεδίου» ανέφερε απλώς γενικά ορισμένους στόχους που έπρεπε να επιτευχθούν με τις επενδύσεις αυτές (βλέπε Βασιλικό Διάταγμα αριθ. 810/1990, «*Boletin Oficial del Estado*» αριθ. 148 της 21ης Ιουνίου 1990).

Το κείμενο του εν λόγω «βιομηχανικού σχεδίου» και οι παρατηρήσεις των ισπανικών αρχών, παρά το γεγονός ότι είχαν ζητηθεί προηγουμένως από την Επιτροπή, δεν περιελάμβαναν καμία διευκρίνιση όσον αφορά τον ακριβή προορισμό των επενδύσεων των 5 600 εκατομμυρίων πεσετών, ούτε κανένα συγκεκριμένο ποσοτικό προσδιορισμό των μελλοντικών τους επιπτώσεων στην παραγωγική ικανότητα, στην πραγματική παραγωγή και στους οικονομικούς και επιχειρηματικούς δείκτες των εργοστασίων.

Δεδομένου ότι οι ισπανικές αρχές είχαν απαντήσει μόνο σε ορισμένα ερωτήματα που είχε θέσει η Επιτροπή στην επιστολή της 20ής Ιουνίου 1990, με άλλη επιστολή της 6ης Νοεμβρίου 1990 η Επιτροπή ζητούσε από τις ισπανικές αρχές να συμπληρώσουν την απάντησή τους και να παράσχουν επιπρόσθετες διευκρινίσεις σχετικά με τις υποβληθείσες παρατηρήσεις. Συγκεκριμένα, οι ισπανικές αρχές δεν είχαν ακόμη παράσχει τις ακόλουθες αιτηθείσες πληροφορίες: αντίγραφο όλων των προσφορών που είχαν υποβληθεί για την αγορά της CCC, καθώς και αντίγραφο της αλληλογραφίας με τους ενδιαφερόμενους· αντίγραφο της αλληλογραφίας με τους αγοραστές κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων· παραρτήματα του διακανονισμού· λεπτομερή σχέδια αναδιάρθρωσης και βιομηχανικά σχέδια των αγοραστών για το μέλλον, κ.λπ. Στην ίδια επιστολή, η Επιτροπή επεσήμανε ότι μέχρι τη στιγμή εκείνη οι ισπανικές αρχές δεν είχαν υποβάλει κανένα στοιχείο που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από την Επιτροπή για την εκτίμηση της συμβατότητας των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν κατόπιν κρατικής παρεμβάσεως. Η Επιτροπή τόνιζε σχετικά ότι η υποβολή λεπτομερών προγραμμάτων αναδιάρθρωσης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC αποτελούσε προφανώς βασική προϋπόθεση για τη διενέργεια της εν λόγω αξιολόγησης.

Σημειωτέον ότι η Επιτροπή δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αξιολογήσει τη συμβατότητα των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων εάν δεν της παρασχεθούν, από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, λεπτομερείς και συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τα προτεινόμενα μέτρα αναδιάρθρωσης και τις επιπτώσεις τους. Επειδή οι ισπανικές αρχές δεν έδωσαν τις πληροφορίες αυτές, η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να αποφανθεί ως προς την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της ενίσχυσης, καθώς και για τις στρεβλωτικές της επιδράσεις στους όρους ανταγωνισμού.

Οι ισπανικές αρχές απάντησαν, με την επιστολή της 28ης Δεκεμβρίου 1990, ότι, κατά τη γνώμη τους, είχαν δώσει πλήρη απάντηση σε όλα τα ερωτήματα που είχε θέσει η Επιτροπή και, κατά συνέπεια, οι προηγούμενες απαντήσεις τους έπρεπε να θεωρούνται ως ολοκληρωμένες. Επανέλαμβαναν επίσης ότι οι παρεμβάσεις των κρατικών αρχών για την CCC δεν περιείχαν κανένα στοιχείο κρατικής ενίσχυσης.

Όσον αφορά το διακανονισμό, οι ισπανικές αρχές ανέφεραν ότι επρόκειτο για πολυσύνθετο μηχανισμό αμοιβαίων παραχωρήσεων βάσει των οποίων οι κρατικοί οργανισμοί είχαν την πρόθεση να επιτύχουν την είσπραξη όσο το δυνατό μεγαλύτερου μέρους των οφειλών, όπως θα είχε πράξει οποιοσδήποτε ιδιώτης πιστωτής. Κατά συνέπεια, κατέληγαν στο συμπέρασμα ότι ο συμβιβασμός δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως παραίτηση από απαιτήσεις. Οι ισπανικές αρχές επεσήμαναν επίσης ότι ο συμβιβαστικός διακανονισμός αποτελούσε γενικό μέτρο ενιαίας εφαρμογής στην Ισπανία, που δεν έχει ως στόχο την ενίσχυση ορισμένων επιχειρήσεων και, κατ' επέκταση, πρέπει να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης. Τόνιζαν επίσης ότι η εμπορική πρακτική υποδείκνυε την υιοθέτηση εξώδικων ρυθμίσεων, ώστε να μην κινηθεί δικαστική διαδικασία πτώχευσης που θα είχε ως αποτέλεσμα τη ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων και την παύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του αφερέγγυου οφειλέτη.

Οι ισπανικές αρχές επέστησαν επίσης την προσοχή της Επιτροπής στις ομοιότητες μεταξύ της διαδικασίας που εφαρμόστηκε για την πώληση των στοιχείων ενεργητικού της CCC και των διατάξεων του γαλλικού νόμου αριθ. 85/98 της 25ης Ιανουαρίου περί της δικαστικής διαδικασίας πτώχευσης. Το άρθρο 1 του νόμου προβλέπει ότι η διαδικασία αυτή έχει ως στόχο την προστασία των εταιρειών, των δραστηριοτήτων τους και της απασχόλησης, και την εκκαθάριση των χρεών τους. Κατά τη γνώμη των ισπανικών αρχών, οι στόχοι αυτοί είναι ταυτόσημοι με εκείνους που είχαν επιδιώξει με το διακανονισμό των χρεών της CCC. Στο πλαίσιο αυτό, ανέφεραν επίσης ότι η Επιτροπή, στην απόφασή της σχετικά με την υπόθεση χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στη γαλλική εταιρεία MFL, έκρινε ότι η βοήθεια που είχε χορηγηθεί στο πλεονάζον εργατικό δυναμικό, το οποίο είχε δημιουργηθεί μετά την πώληση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας αυτής βάσει δικαστικής διαδικασίας πτωχεύσεως, δεν συνιστούσε ενίσχυση στους αγοραστές των περιουσιακών της στοιχείων.

Οι ισπανικές αρχές ανέφεραν τέλος ότι η Επιτροπή έκρινε ότι δεν αποτελούσαν ενίσχυση ούτε τα κεφαλαιουχικά κέρδη που προέκυψαν από την πώληση των στοιχείων ενεργητικού βάσει της δικαστικής διαδικασίας πτώχευσης τόσο στην προαναφερόμενη περίπτωση της MFL όσο και στην υπόθεση Isoroy-Pinault. Κατά συνέπεια, οι ισπανικές αρχές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι θα ήταν νομικά απαρά-

δεκτο να υποστούν διαφορετική μεταχείριση από εκείνη που επεφυλάχθη στην προαναφερόμενη γαλλική εταιρεία εξαιτίας διαφορών νομικής, προφανώς, μορφής μεταξύ του διακανονισμού της CCC και της δικαστικής διαδικασίας πτώχευσης που προβλέπεται από το γαλλικό νόμο 85/98.

Όσον αφορά τα προγράμματα αναδιάρθρωσης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC, οι ισπανικές αρχές ανέφεραν ότι είχαν ήδη παράσχει στην Επιτροπή όλες τις πληροφορίες που διέθεταν για τις μελλοντικές επενδύσεις της ABB. Ανέφεραν ότι, αν και η συμφωνία με την ABB δεν περιείχε καμία δέσμευση όσον αφορά τα μελλοντικά επίπεδα παραγωγικής ικανότητας, η μείωση του εργατικού δυναμικού από 5 102 σε 2 915 εργαζόμενους υποδήλωνε ότι θα επραγματοποιείτο ουσιαστική προσαρμογή των παραγωγικών δυνατοτήτων. Κατά τη γνώμη τους, ένας άλλος παράγοντας που συνεπαγόταν μειώσεις της παραγωγικής ικανότητας ήταν το «κλείσιμο» του εργαστασίου στο Εράντιο, το οποίο, κατά τους υπολογισμούς τους, αντιπροσώπευε το 30 % της ισπανικής παραγωγής εναλλακτήρων. Οι ισπανικές αρχές ανέφεραν επίσης ότι ο μόνος όρος που επεβλήθη στην ABB ήταν η εφαρμογή των βιομηχανικών μέτρων, όπως αναφέρεται στο κείμενο του διακανονισμού.

Πρέπει τέλος να αναφερθεί ότι στα έγγραφα που οι ισπανικές αρχές διαβίβασαν στην Επιτροπή με την επιστολή της 28ης Οκτωβρίου 1990, είχαν επισυνάψει αντίγραφο επιστολής της ABB προς το Υπουργείο Βιομηχανίας της Ισπανίας της 20ής Ιουλίου 1989. Με την επιστολή αυτή, η ABB επιβεβαίωνε τους όρους υπό τους οποίους ο όμιλος αυτός θα ήταν διατεθειμένος να δεχθεί την αγορά των περιουσιακών στοιχείων που είχαν σχέση με τις βιομηχανικές δραστηριότητες της CCC. Μεταξύ των όρων που επέβαλε η ABB συγκαταλέγονται οι ακόλουθοι: το Δημόσιο θα κάλυπτε τις αποζημιώσεις, τη συνταξιοδοτική κάλυψη και τις συμπληρωματικές υποχρεώσεις κοινωνικής φύσεως του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού· στο μεταξύ, οι δημόσιοι πιστωτές της CCC θα έκαναν χρήση των ενυπόθηκων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων κατάσχεσης που είχαν στα περιουσιακά στοιχεία της CCC· τέλος, οι κρατικοί πιστωτές θα παραιτούντο από τα δικαιώματά τους να απαιτήσουν την είσπραξη των ανεξόφλητων χρεών, τόσο από τη CCC, όσο και από τις θυγατρικές εταιρείες τις οποίες η ABB πιθανόν να ίδρυε για την αγορά των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων. Η επιστολή αυτή περιείχε επίσης τις λογιστικές αξίες, στις 22 Ιουνίου 1989, των περιουσιακών στοιχείων της CCC. Σύμφωνα με το έγγραφο αυτό, τα στοιχεία ενεργητικού που η ABB είχε αγοράσει από την CCC αντί του ποσού των 7 000 εκατομμυρίων πεσετών, αντιπροσώπευαν λογιστική αξία 19 143 εκατομμυρίων πεσετών. Από την πλευρά τους, τα μη επιλεχθέντα στοιχεία ενεργητικού που θα διατηρούσε η CCC για μεταγενέστερη ρευστοποίηση υπέρ των κρατικών πιστωτών, αντιπροσώπευαν λογιστική αξία 4 874 εκατομμυρίων πεσετών, η δε αγοραία αξία τους υπολογιζόταν από την ABB σε 6 964 εκατομμύρια πεσέτες. Στο έγγραφο αυτό αναφερόταν επίσης ότι το εργοστάσιο στο Εράντιο, όπως είχαν δηλώσει οι ισπανικές αρχές, θα έπαυε να λειτουργεί, αλλά προέκυπτε επίσης ότι, παρ' όλα αυτά, το σύνολο των μηχανημάτων και του εξοπλισμού του εν λόγω εργοστασίου είχε προφανώς περιέλθει στην κυριότητα της ABB.

Απαντώντας στα συγκεκριμένα ερωτήματα που έθεσε η Επιτροπή, οι ισπανικές αρχές ανέφεραν ότι η ABB δεν θα τύχει ουδεμίας ιδιαίτερης φορολογικής μεταχείρισης για τις συναλλαγές που απορρέουν από την αγορά των περιουσιακών στοιχείων της CCC. Εξάλλου, αναφερόμενες σε ρήτρα του διακανονισμού βάσει της οποίας οι αγοραστές των στοιχείων ενεργητικού της CCC θα απαλλάσσονταν κάθε επιβάρυνσης από προηγούμενα εκκρεμή χρέη, παρατήρησαν ότι στην περίπτωση που η Επιτροπή έδιδε εντολή είσπραξης, θα εφαρμοζόταν το κοινοτικό δίκαιο δεδομένου ότι συμβατικές συμφωνίες, όπως ο υπό εξέταση εξώδικος συμβιβασμός, δεν μπορούν να εμποδίσουν την εφαρμογή του.

Όσον αφορά τις παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των απαλλαγών της συνθήκης ΕΟΚ, οι ισπανικές αρχές ανέφεραν ότι η συμβατότητα των υποτιθέμενων ενισχύσεων, για τις οποίες κινήθηκε η σχετική διαδικασία, θα μπορούσε τελικά να βασίζεται στις διατάξεις του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ). Τόνιζαν σχετικά ότι η μείωση του εργατικού δυναμικού της CCC θα γινόταν κυρίως στα εργαστάσια της Ανδαλουσίας, μιας από τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες της Ισπανίας, και της Χώρας των Βάσκων, που έχει πληγεί σοβαρά από βιομηχανικό μαρασμό. Τόνιζαν επίσης ότι τα περισσότερα από τα εργοστάσια της CCC βρίσκονταν σε περιοχές επιλέξιμες για περιφερειακή ενίσχυση, ήτοι τα εργοστάσια της Κόρντοβα και Μπαλιαδολίδ σε περιοχές επιλέξιμες βάσει του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο α), και τα εργοστάσια στις περιοχές Τράπαγκα, Γκαλίντο και Ρεϊνόσα επιλέξιμες βάσει του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ). Κατά τη γνώμη των ισπανικών αρχών, τα δεδομένα αυτά, σε συνδυασμό με τις αρχές της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής που ορίζονται στο άρθρο 130 Α της συνθήκης και στο πρωτόκολλο αριθ. 12 της πράξης προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην Κοινότητα, καταδεικνύουν τη δυνατότητα εφαρμογής των προαναφερόμενων απαλλαγών όσον αφορά την ασυμβατότητα.

Ύστερα από μεταγενέστερες επαφές με τις ισπανικές αρχές, με επιστολές της 12ης Ιουνίου, 8ης Ιουλίου, 16ης και 23ης Νοεμβρίου 1992, 27ης Ιανουαρίου και 10ης Φεβρουαρίου 1993, η ABB κοινοποίησε στην Επιτροπή λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης των προηγούμενων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της CCC, που ανήκει προς το παρόν στην κυριότητα διάφορων θυγατρικών εταιρειών της στην Ισπανία (βλέπει μέρος VIII).

V

Οι ισπανικές αρχές είχαν υποστηρίξει, στα πλαίσια της διαδικασίας του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης, ότι οι κρατικές παρεμβάσεις που έγιναν κατά την πώληση των περιουσιακών στοιχείων της CCC και, ειδικότερα, οι όροι διακανονισμού των ανεξόφλητων χρεών των επιχειρήσεων αυτών, θα έπρεπε να θεωρηθούν ως συνήθεις περιπτώσεις γενικών μέτρων ομοιόμορφης εφαρμογής στην Ισπανία και, κατά συνέπεια, δεν έπρεπε να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Αντίθετα προς την άποψη αυτή, η Επιτροπή θεωρεί ότι τόσο η παραίτηση από απαιτήσεις, όσο και η ασυνήθης ανάληψη του κόστους αναδιάρθρωσης του εργατικού δυναμικού υπάρχει κίνδυνος να περιέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Οι εν λόγω κρατικές παρεμβάσεις παρεκκλίνουν από τη συνήθη συμπεριφορά που θα είχαν τόσο ιδιωτικοί (βλέπε

μέρος VI) όσο και κρατικοί πιστωτές υπό συνθήκες παρόμοιες με εκείνες που συναντώνται στην περίπτωση της CCC. Επιπλέον, δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο των γενικών μέτρων ενιαίας εφαρμογής στην Ισπανία. Όσον αφορά την παραίτηση από απαιτήσεις, πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία, οι κρατικοί οργανισμοί δεν επιτρέπεται, κανονικά, να παραιτηθούν ή να μειώσουν τα χρέη των οφειλετριών επιχειρήσεων. Πράγματι, το άρθρο 39 της γενικής ισπανικής νομοθεσίας περί προϋπολογισμού, όπως τροποποιήθηκε από το νόμο αριθ. 37 της 29ης Σεπτεμβρίου 1988, προβλέπει ότι το δημόσιο δεν επιτρέπεται να παραιτηθεί από φορολογικές απαιτήσεις βάσει δικαστικών ή εξώδικων συμφωνιών, ούτε να παραπέμψει τα θέματα αυτά σε διαιτησία, εκτός αν αυτό εγκριθεί από την κυβέρνηση μετά από γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας. Κατά συνέπεια, οι κρατικοί πιστωτές στην Ισπανία είναι κανονικά υποχρεωμένοι, κατά την απαίτηση ανεξόφλητων χρεών, να φθάσουν μέχρι το σημείο να ζητήσουν την υποχρεωτική κήρυξη πτώχευσης ενός οφειλέτη, όπως θα μπορούσε κανονικά να πράξει οποιοσδήποτε ιδιώτης πιστωτής. Για να διευκολυνθεί η είσπραξη των χρεών αυτών, η γενική νομοθεσία της Ισπανίας προβλέπει ακόμη και ειδική διαδικασία απαίτησης χρεών εκ μέρους των κρατικών ιδρυμάτων, όταν αυτά θεωρούνται ως προνομιούχοι πιστωτές. Σε αντίθεση προς αυτόν τον κοινώς αποδεκτό τρόπο ενέργειας, οι ισπανικές αρχές δήλωσαν κατηγορηματικά στην Επιτροπή ότι εσκεμμένα απέφυγαν να ζητήσουν από τη CCC την επιστροφή των ανεξόφλητων χρεών για να μην την αναγκάσουν να κηρύξει πτώχευση.

Πάντως, πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, αποδεχόμενοι τους όρους του διακανονισμού που διαπραγματεύτηκαν με την ABB, οι κρατικοί πιστωτές αρνήθηκαν στην ουσία να εισπράξουν μεγαλύτερη αναλογία χρεών από εκείνη που εισέπραξαν (βλέπε μέρος VI).

Τα γεγονότα αυτά αποκαλύπτουν σαφώς τον ασυνήθη χαρακτήρα της παρέμβασης, καθώς και την εκ προθέσεως διάσωση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC με τη μερική ανάληψη του κόστους αναδιάρθρωσής τους.

Σημειωτέον επίσης ότι, αντίθετα προς τη θέση των ισπανικών αρχών, το εν λόγω άρθρο της γενικής ισπανικής νομοθεσίας περί προϋπολογισμού δεν δημιουργεί καμία νέα κατηγορία μεσεγγύησης/πτώχευσης· παρέχει απλώς το δικαίωμα στο δημόσιο να παραιτηθεί από φορολογικές απαιτήσεις σε εξαιρετικές καταστάσεις, υπό τον όρο ότι θα τηρηθούν ορισμένες διαδικαστικές ενέργειες λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα μιας παρόμοιας συμπεριφοράς, η οποία ενδέχεται να αντίκειται προς το κοινό συμφέρον. Τούτο σημαίνει ότι εάν το ισπανικό Δημόσιο παραιτείται από φορολογικές απαιτήσεις κατόπιν γνωμοδοτήσεως του Συμβουλίου Επικρατείας, ενεργεί καταρχήν κανονικά βάσει της ισπανικής νομοθεσίας (είναι προφανές ότι ένα κράτος πρέπει συνήθως να ενεργεί σύμφωνα με τις αρχές της οικείας νομοθεσίας). Ωστόσο, από πλευράς του κοινοτικού δικαίου, οποιαδήποτε παραίτηση κράτους μέλους από απαιτήσεις, υπό τους όρους που περιγράφονται ανωτέρω, μπορεί να συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1, εφόσον δεν συμφωνεί με τη συμπεριφορά ιδιώτη πιστωτή που ενεργεί υπό κανονικές συνθήκες σε ελεύθερη οικονομία.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι το εν λόγω της γενικής ισπανικής νομοθεσίας περί προϋπολογισμού άρθρο 39 δεν παρέχει στο Δημόσιο κανένα δικαίωμα να παραιτηθεί από δανειακές απαιτήσεις μιας κρατικής τράπεζας, ούτε να παραιτηθεί από απαιτήσεις της Εθνικής Υπηρεσίας Κοινωνικής Ασφάλειας (5 325 εκατομμύρια πεσέτες και 19 020 εκατομμύρια πεσέτες αντίστοιχα στην περίπτωση της CCC· βλέπε μέρος III).

Όσον αφορά την ανάληψη των δαπανών αναδιάρθρωσης της εργασίας, είναι έκδηλο ότι το Δημόσιο, υπό την ιδιότητά του ως πιστωτή των εταιρειών, δεν ήταν κανονικά υποχρεωμένο να αναλάβει το κόστος κανενός μέτρου αναδιάρθρωσης του εργατικού δυναμικού τους. Εξάλλου, η παρέμβαση αυτή αποφασίσθηκε βάσει του νόμου αριθ. 27/1984, που συνιστά καθεστώς ενίσχυσης αναγνωρισμένο από τις ισπανικές αρχές.

Η γενικότερα αντικανονική συμπεριφορά του Δημοσίου, αντίθετα προς τη συμπεριφορά ενός ιδιώτη πιστωτή, είναι ακόμη περισσότερο έκδηλη επειδή το Δημόσιο όχι μόνο δεν απαίτησε την επιστροφή των χρεών, αλλά προέβη ακόμη και σε χρηματοδότηση του κόστους αναδιάρθρωσης της εργασίας προκειμένου να συνεχιστούν οι βιομηχανικές δραστηριότητες.

Εν κατακλείδι, οι υπό εξέταση κρατικές παρεμβάσεις είχαν οικονομικό κόστος για το Δημόσιο και δεν μπορούν να θεωρηθούν ως γενικά μέτρα. Πράγματι, όπως διευκρινίζεται στο μέρος VI, τόσο η παραίτηση από ανεξόφλητα χρέη βάσει του διακανονισμού, που σε τελική ανάλυση στηρίζεται στην αρχή της συμβατικής ελευθερίας στην οποία αναφέρεται ο αστικός κώδικας της Ισπανίας, όσο και η ανάληψη των δαπανών αναδιάρθρωσης της εργασίας βάσει αναγνωρισμένου καθεστώτος ενίσχυσης, διέσωσαν τις βιομηχανικές δραστηριότητες της CCC και επέτρεψαν εσκεμμένα τη συνέχισή τους υπό τον έλεγχο της ABB.

VI

Κατά την εξέταση των παρεμβάσεων των ισπανικών αρχών, η Επιτροπή επαλήθευσε σε ποιο βαθμό οι εν λόγω κρατικές παρεμβάσεις περιείχαν στοιχεία ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Στην απόφασή της της 25ης Ιουλίου 1990 να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 η Επιτροπή έκρινε ότι οι ακόλουθες παρεμβάσεις υπήρχε κίνδυνος να περιέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης:

α) *Η παραίτηση από χρεωστικές απαιτήσεις 35 910 εκατομμυρίων πεσετών*

Η παραίτηση από απαιτήσεις υπέρ ενός οφειλέτη μπορεί να έχει νόημα για τον ιδιώτη επενδυτή που ενεργεί με βάση τα κριτήρια της αγοράς μόνον εάν, σε σύγκριση με άλλες εναλλακτικές δυνατότητες, η ενέργεια αυτή διασφαλίζει στον πιστωτή την είσπραξη του μεγαλύτερου μέρους των απαιτήσεών του.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η θέση των κρατικών αρχών έναντι του ομίλου CCC ήταν να κατοχυρωθούν οι απαιτήσεις των προνομιούχων πιστωτών με υποθήκες και προσημειώσεις στα πάγια περιουσιακά στοιχεία των

εταιρειών (βλέπε μέρος IV σημείο 3), παρότι ο όμιλος CCC ήταν αφερέγγυος, οι κρατικές αρχές θα μπορούσαν τουλάχιστον να είχαν εξασφαλίσει την είσπραξη του ισόποσου του προϊόντος από την τμηματική πώληση των εν λόγω υποθηκευμένων περιουσιακών στοιχείων, χωρίς έξοδα ρευστοποίησης, εάν είχαν διεκδικήσει τα ενυπόθηκα δικαιώματά τους.

Βάσει των όρων του διακανονισμού (βλέπε μέρος III και μέρος IV σημείο 3), οι κρατικοί πιστωτές της CCC παραιτήθηκαν από χρεωστικές απαιτήσεις 35 910 εκατομμυρίων πεσετών και θα εισπράξουν το προϊόν της ρευστοποίησης των περιουσιακών στοιχείων που δεν επελέγησαν από την ABB. Τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία, των οποίων η καταχωρημένη λογιστική αξία στις 22 Ιουνίου 1989 ήταν 4 874 εκατομμύρια πεσέτες, θα αποφέρουν 7 000 εκατομμύρια πεσέτες σύμφωνα με εκ των προτέρων εκτίμηση των ισπανικών αρχών.

Ωστόσο, αντίθετα προς την εν λόγω διαδικασία είσπραξης και παρά τις προαναφερόμενες εξασφαλίσεις και δικαιώματα επί των υπολοίπων στοιχείων ενεργητικού, οι κρατικοί πιστωτές δεν θα έχουν κανένα κέρδος από τα στοιχεία ενεργητικού που επέλεξε η ABB και των οποίων η καταχωρημένη λογιστική αξία στις 22 Ιουνίου 1989 ήταν 19 143 εκατομμύρια πεσέτες.

Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι, αντίθετα προς τον ισχυρισμό των ισπανικών αρχών, η συμπεριφορά των κρατικών πιστωτών οι οποίοι, βάσει του διακανονισμού, δεν εισέπραξαν κανένα ποσό από την πώληση των επιλεχθέντων από την ABB στοιχείων ενεργητικού και η ασυνήθης ανάληψη των δαπανών αναδιάρθρωσης της εργασίας [βλέπε κατωτέρω στοιχείο 6)], δεν φαίνεται να αντανακλούν την πρόθεση του δημοσίου να εισπράξει όσο το δυνατό μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεών του, όπως οποιοσδήποτε ιδιώτης πιστωτής θα είχε πράξει υπό παρόμοιες συνθήκες, χωρίς να ληφθούν υπόψη όλοι οι κοινωνικοί, περιφερειακοί και τομεακοί παράγοντες· αντανακλά, αντίθετα, τη συνειδητή πρόθεση των κρατικών αρχών να διασώσουν τις βιομηχανικές δραστηριότητες της CCC εμποδίζοντας την πτώχευσή της. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι οι ισπανικές αρχές επιβεβαίωσαν στις παρατηρήσεις τους ότι η CCC θα είχε πτωχεύσει και οι βιομηχανικές της δραστηριότητες θα είχαν πιθανώς παύσει, εάν οι κρατικοί πιστωτές είχαν διεκδικήσει τα ενυπόθηκα δικαιώματά τους επί των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας (βλέπε μέρος IV σημείο 2).

Υπό το φως των παραπάνω εκτιμήσεων αυτών, η Επιτροπή πρέπει να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η παραίτηση των κρατικών πιστωτών από ανεξόφλητα χρέη της CCC ύψους 35 910 εκατομμυρίων πεσετών, αφαιρούμενου του προϊόντος που το δημόσιο θα εισπράξει από τη ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων που δεν επέλεξε η ABB, συνιστά ενίσχυση για τη συνέχιση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC. Αρνούμενες να εισπράξουν το ισόποσο των προαναφερόμενων μη αποδοθέντων καθαρών απαιτήσεων, οι κρατικές αρχές που υπέγραψαν το διακανονισμό διέσωσαν τις βιομηχανικές δραστηριότητες της CCC, επιτρέποντάς της να συνεχίσει να λειτουργεί ως βιώσιμη επιχείρηση υπό τον έλεγχο της ABB. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι οι εν λόγω βιομηχανικές δραστηριότητες διεξάγονται σήμερα από τις θυγατρικές εταιρείες της ABB που αναφέρονται στο μέρος IV σημείο 3. Με την ενίσχυση των ισπανικών αρχών, η κυριότητα των βιομηχανικών περιουσιακών στοιχείων της περιήλθε στις εταιρείες αυτές που δεν επιβαρύνθηκαν με τις συσσωρευμένες υποχρεώσεις του ομίλου CCC.

Ο χαρακτήρας ενίσχυσης των παρεμβάσεων έναντι των αντίστοιχων θυγατρικών εταιρειών της ABB καταδεικνύεται σαφώς από το γεγονός ότι τα μη εισπραχθέντα χρέη ήταν εξασφαλισμένα με υποθήκες και προσημειώσεις στα πάγια περιουσιακά στοιχεία της CCC. Υπό τις συνθήκες αυτές, εάν το Δημόσιο δεν είχε παραιτηθεί από τις απαιτήσεις του έναντι της CCC, και εάν δεν είχε ταυτόχρονα παραιτηθεί από τα ενυπόθηκα δικαιώματά του που αποτελούσαν εχέγγυο επιστροφής των χρεών, οι αντίστοιχες θυγατρικές εταιρείες της ABB θα ήταν σήμερα υποχρεωμένες να εξοφλήσουν τα χρέη αυτά ως κάτοχοι των υποθηκευμένων περιουσιακών στοιχείων.

6) *Η κάλυψη των δαπανών που απορρέουν από πρόγραμμα αναδιάρθρωσης της εργασίας του οποίου το έκτακτο κόστος για το δημόσιο εκτιμάται σε 15 000 έως 30 000 εκατομμύρια πεσέτες*

Όταν, κατόπιν μακρών διαπραγματεύσεων, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, η ABB και το δημόσιο συμφώνησαν, το Δεκέμβριο του 1989, να επαναπροσληφθούν από την ABB 2 915 από τους 5 102 συνολικά εργαζόμενους του ομίλου CCC (βλέπε μέρος III), η ABB και το δημόσιο συνέχισαν να διαπραγματεύονται τον τρόπο του μεταξύ τους καταμερισμού του κόστους χρηματοδότησης της μείωσης του εργατικού δυναμικού κατά 2 187 άτομα που αναφέρεται στη συμφωνία. Ο συμβιβασμός στον οποίον κατέληξαν προέβλεπε ότι η ABB θα συνεισέφερε μέχρι 7 000 εκατομμύρια πεσέτες για το κόστος αυτό, ενώ το Δημόσιο θα κάλυπτε το υπόλοιπο, βάσει των διατάξεων του καθεστώτος ενίσχυσης που ορίζεται από τον νόμο αριθ. 27/1984 περί μετατροπής και επαναβιομηχάνισης.

Η ανάληψη του ελέγχου από την ABB στα πλαίσια της προαναφερόμενης ρύθμισης υλοποιήθηκε με μία από τις ρήτρες του διακανονισμού που υπεγράφη στις 3 Ιουλίου 1990, σύμφωνα με την οποία η ABB θα κατέβαλε στη CCC 7 000 εκατομμύρια πεσέτες (με ΦΠΑ) για τα στοιχεία ενεργητικού που είχε επιλέξει ο όμιλος ABB. Σύμφωνα με τη διατύπωση της ρήτρας αυτής, η CCC ανελάμβανε τη δέσμευση να διαθέσει το ποσό αυτό για τη χρηματοδότηση των υποχρεώσεων που η ABB είχε δεχθεί βάσει της συμφωνίας με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Στην πράξη, αυτό σήμαινε ότι το ποσό των 7 000 εκατομμυρίων πεσετών θα εχρησιμοποιείτο εν μέρει για την κάλυψη των δαπανών αποζημίωσης των 521 υπεράριθμων εργαζόμενων που δεν ήταν επιλέξιμοι να λάβουν την ενίσχυση βάσει του καθεστώτος ενίσχυσης του νόμου αριθ. 27/1984.

Για να καταστήσει δυνατή την απόλυση των 1 666 υπόλοιπων εργαζόμενων χωρίς περαιτέρω δαπάνες για την ABB, το δημόσιο αποδέχθηκε, από την πλευρά του, να χορηγήσει τις ενισχύσεις που είχε ήδη εγκρίνει η ισπανική κυβέρνηση το Δεκέμβριο του 1987 στα πλαίσια του

καθεστώτος ενίσχυσης του νόμου αριθ. 27/1984 (βλέπε μέρος III). Με την παρέμβαση αυτή, το δημόσιο χρηματοδοτεί το κόστος που απορρέει από την πρόωρη συνταξιοδότηση των προαναφερόμενων 1 666 εργαζόμενων της CCC. Σημειωτέον ότι το καθεστώς ενίσχυσης του νόμου αριθ. 27/1984 όριζε τη δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης, με εξαιρετικά οφέλη, των ατόμων ηλικίας άνω των 55 ετών που εργάζονται σε εταιρείες οι οποίες είχαν κηρυχθεί υπό αναδιάρθρωση βάσει του εν λόγω νόμου. Οι ισπανικές αρχές έδωσαν την πληροφορία ότι ο προϋπολογισμός που είχε διατεθεί από την κεντρική κυβέρνηση βάσει του νόμου αριθ. 27/1984 για τους εν λόγω 1 666 εργαζόμενους της CCC ήταν 15 019 εκατομμύρια πεσέτες.

Η πληροφορία αυτή αποδεικνύει ότι η υπό εξέταση κρατική παρέμβαση διαδραμάτισε βασικό ρόλο στη διάσωση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC, εφόσον κατέστησε δυνατή την επίτευξη συμφωνίας με τους εργαζόμενους προς αποτροπή δικαστικής προσφυγής, πράγμα που θα είχε ωθήσει τη CCC να κινήσει δικαστική διαδικασία πτώχευσης (σημειωτέον ότι η CCC ήταν αφερέγγυα για να χρηματοδοτήσει μόνη της αποζημιώσεις απόλυσης του υπεράριθμου εργατικού δυναμικού) και, στην ουσία, επέτρεψε στην ABB να συνεχίσει τις βιομηχανικές δραστηριότητες με σημαντικά μειωμένο εργατικό δυναμικό. Όπως έχουν παραδεχθεί οι ισπανικές αρχές (βλέπε μέρος III), εάν δεν υπήρχε το καθεστώς πρόωρης συνταξιοδότησης, οι εργαζόμενοι της CCC δεν θα είχαν δεχθεί τους όρους της συμφωνίας με την ABB, επειδή ο όμιλος αυτός δεν ήταν διατεθειμένος να αναλάβει τις δαπάνες αναδιάρθρωσης πέραν του ποσού των 7 000 εκατομμυρίων πεσετών που κατέβαλε τελικά για την απόλυση των 521 εργαζόμενων.

Πρέπει να επισημανθεί για μια ακόμη φορά ότι η συμφωνία με τους εργαζόμενους αποτέλεσε το αντικείμενο διαπραγματεύσεων και συνήφθη μεταξύ του Δημοσίου και της ABB χωρίς την παρέμβαση της CCC. Αυτό δείχνει το βαθμό συμμετοχής της ABB στη δοσοληψία αυτή.

Πάντως, το ποσό των 15 019 εκατομμυρίων πεσετών δεν αντιπροσωπεύει την αξία της ενίσχυσης χάρις στην οποία κατέστη δυνατό τόσο να συνεχιστούν οι δραστηριότητες της CCC όσο και να ωφεληθεί η ABB από το καθεστώς πρόωρης συνταξιοδότησης που εφαρμόστηκε για τη μείωση του εργατικού δυναμικού κατά 1 666 άτομα.

Ταυτόχρονα, το προαναφερόμενο ποσό αντιπροσωπεύει στην ουσία το κόστος το οποίο συνεπάγονταν για το δημόσιο το καθεστώς πρόωρης συνταξιοδότησης και η αποζημίωση που έλαβαν οι εργαζόμενοι στα πλαίσια της εν λόγω παρέμβασης. Η πλευρά αυτή της παρέμβασης, όσον αφορά τους εργαζόμενους, δεν αποκαλύπτει κανένα στοιχείο ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1, που αναφέρεται στην ενίσχυση σε ορισμένες επιχειρήσεις ή στην παραγωγή ορισμένων αγαθών.

Για να προσδιοριστεί το επίπεδο της ενίσχυσης που έλαβαν οι υπό εξέταση βιομηχανικές δραστηριότητες, είναι απαραίτητο να διατυπωθούν οι ακόλουθες παρατηρήσεις. Υπό κανονικές συνθήκες και εφόσον οι προαναφερόμενοι 1 666 εργαζόμενοι είχαν απολυθεί, θα τους είχε καταβληθεί στη χειρότερη περίπτωση η ελάχιστη αποζημίωση απόλυσης που δικαιούνται βάσει της γενικής ισπανικής νομοθεσίας. Το άρθρο 51 παράγραφος 10 του νόμου αριθ. 8/1980 της 10ης Μαρτίου («Estatuto de los Trabajadores») προβλέπει σχετικά ότι ο εργαζόμενος που καθίσταται υπεράριθμος για τεχνολογικούς ή οικονομικούς λόγους ή για λόγους ανωτέρας βίας έχει το δικαίωμα να λάβει αποζημίωση ίση με αποδοχές 20 ημερών ανά έτος αρχαιότητας στη θέση του, για 12 μήνες κατ' ανώτατο όριο. Συνεπώς, η κάλυψη από το δημόσιο των δαπανών πρόωρης συνταξιοδότησης των 1 666 εργαζομένων της CCC ηλικίας άνω των 55 ετών, περιέχει στοιχείο ενίσχυσης που αντιστοιχεί η συνολική αξία των προαναφερόμενων ελάχιστων νόμιμων αποζημιώσεων που θα έπρεπε τουλάχιστον να καταβληθούν στους εργαζόμενους αυτούς, εάν δεν είχε παρέμβει το δημόσιο.

Όσον αφορά την ταυτότητα του ωφεληθέντος από την προαναφερόμενη ενίσχυση, είναι έκδηλο ότι πρόκειται για τις συνεχιζόμενες βιομηχανικές δραστηριότητες της CCC που τελεί σήμερα υπό τον έλεγχο και την κυριότητα της ABB. Η ανταγωνιστική θέση των εν λόγω βιομηχανικών δραστηριοτήτων ενισχύθηκε σημαντικά μετά την απαλλαγή τους από ένα σοβαρό οικονομικό βάρος όπως το πλεονάζον εργατικό δυναμικό. Εξάλλου, βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών, η Επιτροπή σημειώνει ότι η εν λόγω κρατική παρέμβαση είχε σχεδιαστεί και συμφωνηθεί εκ των προτέρων μεταξύ του δημοσίου και της ABB, χωρίς την παρέμβαση της CCC, για να διευκολυνθεί η ανάληψη από την ABB των βιομηχανικών δραστηριοτήτων που ετύγχαναν της ενίσχυσης του δημοσίου.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή καταλήγει υποχρεωτικά στο συμπέρασμα ότι η κάλυψη από το Δημόσιο του κόστους της πρόωρης συνταξιοδότησης των 1 666 εργαζομένων της CCC ηλικίας άνω των 55 ετών, περιείχε στοιχείο ενίσχυσης προς την ABB που αντιστοιχεί στο άθροισμα των ελάχιστων νόμιμων αποζημιώσεων τις οποίες οι εν λόγω εργαζόμενοι θα είχαν λάβει εάν απολύονταν χωρίς κρατική παρέμβαση.

Σημειωτέον ότι, χωρίς κρατική παρέμβαση και για να προληφθεί η πτώχευση της CCC, μόνο η ABB θα μπορούσε να καταβάλει την αποζημίωση αυτή στους 1 666 εργαζόμενους της CCC, δεδομένου ότι η τελευταία ήταν αφερέγγυα. Θα πρέπει επίσης να υπενθυμισθεί ότι, όπως ήδη διευκρινίστηκε, η ABB συμφώνησε και όντως κατέβαλε, υψηλότερες αποζημιώσεις απόλυσης στους 521 εργαζόμενους της CCC ηλικίας κάτω των 55 ετών και, κατά συνέπεια, μη επιλέξιμων για κρατική ενίσχυση βάσει του καθεστώτος ενίσχυσης που θεσπίσθηκε με το νόμο αριθ. 27/1984. Πρέπει, τέλος, να σημειωθεί για μια ακόμη φορά ότι το εν λόγω στοιχείο ενίσχυσης συνιστά απόρροια της συμφωνίας με τους εργαζόμενους, που υπεγράφη από το δημόσιο και την ABB χωρίς τη συμμετοχή της CCC, στα πλαίσια της οποίας αμφότερα τα μέρη απεφάσισαν να κατανείμουν μεταξύ τους τις δαπάνες μείωσης του εργατικού δυναμικού των βιομηχανικών εγκαταστάσεων που εκμεταλλεύεται σήμερα η ABB.

γ) *Άλλα πιθανά στοιχεία ενίσχυσης που περιλαμβάνονται στους όρους εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων της CCC (δηλαδή μειωμένη τιμή πώλησης· φορολογικά πλεονεκτήματα· δεσμεύσεις για κρατικές παραγγελίες)*

Στις επιστολές τους προς την Επιτροπή, οι ισπανικές αρχές είχαν αναφέρει επίσημα ότι κατά τις συναλλαγές για την πώληση των στοιχείων ενεργητικού της CCC θα εφαρμόζονταν οι γενικές φορολογικές ρυθμίσεις του κράτους, και ότι οι αγοραστές των εν λόγω στοιχείων ενεργητικού δεν θα ετύγχαναν φορολογικών εκπτώσεων ή απαλλαγών.

Εξάλλου, οι ισπανικές αρχές είχαν επίσης δηλώσει ότι το δημόσιο δεν είχε αναλάβει έναντι της ABB δεσμεύσεις ή υποχρεώσεις άλλες από εκείνες που ορίζονται στο διακανονισμό. Η Επιτροπή εξακρίβωσε ότι το κείμενο του διακανονισμού αυτού δεν περιέχει καμία δέσμευση όσον αφορά μελλοντικές παραγγελίες του δημοσίου για λογαριασμό των εταιρειών της ABB.

Τέλος, από τις πληροφορίες που κοινοποίησαν οι ισπανικές αρχές προκύπτει σαφώς ότι η πώληση των περιουσιακών στοιχείων της CCC πραγματοποιήθηκε μεταξύ ιδιωτικών εταιρειών — της CCC και της ABB —, δεδομένου ότι τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία δεν ανήκαν ποτέ στην κυριότητα του δημοσίου. Επομένως, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί στην περίπτωση αυτή ότι είχε χορηγηθεί ενίσχυση μέσω μειωμένης τιμής πώλησης κρατικών περιουσιακών στοιχείων. Επιπλέον, ακόμη και εάν η τιμή που ορίσθηκε τελικά για τη μεταχείριση της κυριότητας των περιουσιακών στοιχείων της CCC από τον ένα ιδιωτικό όμιλο στον άλλο μπορούσε να είχε επηρεαστεί από οποιαδήποτε ενίσχυση του δημοσίου στους οικονομικούς παράγοντες που συμμετείχαν στη συναλλαγή αυτή, [βλέπε σχετικά στοιχεία α) και β)], η μεταβολή της τιμής αυτής δεν θα συνιστούσε νέο στοιχείο ενίσχυσης, αλλά θα αποτελούσε λογική απόρροια των προαναφερόμενων στοιχείων ενίσχυσης.

Όσον αφορά τις παρατηρήσεις των ισπανικών αρχών σχετικά με τις ομοιότητες μεταξύ της υπό εξέταση υπόθεσης κρατικής ενίσχυσης και των χαρακτηριστικών δύο άλλων υποθέσεων που αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή στο παρελθόν και οι οποίες αφορούν τις γαλλικές εταιρείες MFL και Isoroy-Pinault, πρέπει να σημειωθεί ότι, στην περίπτωση της CCC, η Επιτροπή κατέληξε ότι οι ισπανικές αρχές είχαν κατ' εξαίρεση ασκήσει τη διακριτική ευχέρεια που διαθέτουν προκειμένου να παραιτηθούν από απαιτήσεις έναντι των εταιρειών αυτών, ενώ στις περιπτώσεις των MFL και Isory-Pinault, η Επιτροπή δεν είχε λάβει γνώση καμίας αποφάσεως των γαλλικών αρχών περί παραιτήσεως από οποιαδήποτε απαίτηση. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν θα μπορούσε να αντιταχθεί σε καμία παρόμοια παρέμβαση της γαλλικής κυβέρνησης υπέρ των εν λόγω εταιρειών.

Εξάλλου, η Επιτροπή δεν αποδέχεται ούτε τις ομοιότητες της ενίσχυσης που κατεβλήθη στους εργαζόμενους της MFL με εκείνη που κατεβλήθη στους εργαζόμενους της CCC. Στην περίπτωση της MFL, η χορήγηση της ενίσχυσης αποφασίσθηκε από τη γαλλική κυβέρνηση όταν ο αρμόδιος για τη διαδικασία μεσεγγύησης δικαστής απεδέχθη την προσφορά συγκεκριμένων ενδιαφερόμενων, με αποτέλεσμα την απόλυση ορισμένων εργαζομένων. Πάντως, ο αγοραστής δεν ήταν κανονικά υποχρεωμένος να διαπραγματευθεί ούτε και διαπραγματεύθηκε, με τους εργαζόμενους της MFL οποιαδήποτε μορφή αποζημίωσης, απλώς και μόνο επειδή υπέβαλε προσφορά στο δικαστή. Επομένως, η ενίσχυση στους εργαζόμενους της MFL δεν απάλλαξε τον αγοραστή από καμία άμεση ή έμμεση υποχρέωση έναντι των εργαζομένων. Αντίθετα, στην περίπτωση της CCC, η χορήγηση της ενίσχυσης στους εργαζόμενους αποφασίσθηκε από το δημόσιο πολύ πριν από το 1987, με στόχο να διευκολυνθεί η ανάληψη του ελέγχου της εταιρείας, όπως παραδέχθηκαν σαφώς οι ισπανικές αρχές. Επιπλέον, η ABB, και όχι η CCC, διεξήγαγε τις διαπραγματεύσεις και ανέλαβε να καταβάλει αποζημίωση απόλυσης στους εργαζόμενους που δεν ήταν επιλέξιμοι να λάβουν ενίσχυση βάσει του καθεστώτος ενίσχυσης του νόμου αριθ. 27/1984. Θα ήταν επίσης υποχρεωμένη να αποζημιώσει τους εργαζόμενους που συνταξιοδοτήθηκαν πρόωρα με επιβάρυνση του δημοσίου ώστε να δώσουν τη συγκατάθεσή τους για την προσφυγή σε εξώδικη διαδικασία πτώχευσης, εάν το δημόσιο δεν είχε παρέμβει. Υπό τις συνθήκες αυτές, η κρατική παρέμβαση έναντι των εργαζομένων της CCC είναι σαφές ότι έγινε για να επιτραπεί η συνέχιση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC από την ABB με σημαντικά μειωμένο εργατικό δυναμικό. Από την άλλη πλευρά, η εν λόγω παρέμβαση απήλλαξε τον επιχειρηματικό όμιλο ABB από το κόστος που θα αναγκασμένος να υποστεί για να επιτύχει τη μείωση αυτή, επειδή θα ήταν υποχρεωμένος να διεξάγει διαπραγματεύσεις με τους εργαζόμενους για να εξασφαλίσει τη συγκατάθεσή τους στη σχεδιαζόμενη ανάληψη του ελέγχου της CCC χωρίς προσφυγή σε δικαστική διαδικασία πτώχευσης. Πρέπει να υπενθυμιστεί σχετικά ότι προϋπόθεση για την εξαγορά της CCC αποτελούσε η μεταβίβαση της κυριότητας όλων των βιομηχανικών περιουσιακών στοιχείων της CCC σε άλλες εταιρείες. Υπό το φως των προηγούμενων εκτιμήσεων, αυτός που ωφελήθηκε τελικά από την παρέμβαση είναι η ABB.

Τέλος, αντίθετα με τις περιπτώσεις των γαλλικών εταιρειών, οι οποίες τελούσαν υπό δικαστική διαχείριση και των οποίων τα περιουσιακά στοιχεία είχαν κατακυρωθεί από δικαστή υπέρ των πιστωτών σύμφωνα με τις διατάξεις του γαλλικού νόμου περί πτωχεύσεων, οι εταιρείες του ομίλου CCC δεν υπάγονταν στην αντίστοιχη ισπανική νομοθεσία περί πτωχεύσεων επειδή οι ισπανικές αρχές προτίμησαν να μην ωθήσουν τη CCC σε διαδικασία μεσεγγύησης, και τα περιουσιακά τους στοιχεία πωλήθηκαν βάσει ιδιωτικής συμφωνίας μεταξύ της CCC και της ABB, στα πλαίσια της οποίας το Δημόσιο δεν εισέπραξε κανένα χρηματικό ποσό από τα περιουσιακά στοιχεία που επέλεξε να αγοράσει η ABB, όπως παραδέχθηκαν οι ισπανικές αρχές στις παρατηρήσεις τους προς την Επιτροπή.

Συνεπώς, η Επιτροπή δεν αποδέχεται τα δήθεν παράλληλα σημεία μεταξύ των προαναφερόμενων γαλλικών υποθέσεων και της υπόθεσης CCC.

Μετά από λεπτομερή εξέταση των πληροφοριών και των παρατηρήσεων που κοινοποιήθηκαν, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να συμπεράνει ότι οι παρεμβάσεις των ισπανικών αρχών κατά την πώληση των περιουσιακών στοιχείων του

ομίλου CCC περιέχουν, κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 δύο στοιχεία ενίσχυσης των θυγατρικών εταιρειών της ABB που συνεχίζουν να ασκούν τις βιομηχανικές δραστηριότητες της CCC και έχουν την κυριότητα των περιουσιακών της στοιχείων, των οποίων η αντίστοιχη αξία εκτιμάται ότι συνίσταται από:

— την παραίτηση από απαιτήσεις ύψους 35 910 εκατομμυρίων πεσετών, αφαιρούμενου του προϊόντος που θα εισπράξουν οι κρατικοί πιστωτές της CCC από τη ρευστοποίηση των στοιχείων ενεργητικού που δεν επέλεξε η ABB και

— την αξία των ελάχιστων νόμιμων αποζημιώσεων απόλυσης που είχαν το δικαίωμα να λάβουν οι 1 666 εργαζόμενοι της CCC οι οποίοι συνταξιοδοτήθηκαν πρόωρα με έξοδα του Δημοσίου· σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 51 παράγραφος 10 του νόμου 8/1980 («Estatuto de los Trabajadores»), η ελάχιστη νόμιμη αποζημίωση ανά εργαζόμενο είναι: αποδοχές 20 ημερών ανά έτος αρχαιότητας στη θέση εργασίας, με ανώτατο όριο 12 μηνών.

Τα προαναφερόμενα στοιχεία ενίσχυσης επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και στρεβλώνουν ή απειλούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό στην κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1.

Στην πραγματικότητα, όταν το κράτος ενισχύει ή συμβάλλει στη διατήρηση της θέσεως που κατέχουν στην αγορά ορισμένες επιχειρήσεις ή οικονομικές δραστηριότητες, σε σύγκριση με τη θέση άλλων ανταγωνιστών τους στην Κοινότητα, πρέπει να θεωρείται ότι τούτο επηρεάζει αυτές τις άλλες επιχειρήσεις ή οικονομικές δραστηριότητες.

Σημειωτέον ότι ο ενδοκοινοτικός ανταγωνισμός στον τομέα του εμπορίου ηλεκτρικού εξοπλισμού είναι ιδιαίτερα οξύς. Στις αρχές της δεκαετίας του '80, η βιομηχανία ηλεκτρικού εξοπλισμού αντιμετώπισε κατακόρυφη πτώση της παγκόσμιας ζήτησης, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα την κλιμάκωση του ανταγωνισμού και τη δημιουργία σημαντικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας. Κατά συνέπεια, οι τιμές και τα κέρδη τελούσαν υπό πίεση. Μολονότι έγιναν έκτοτε ορισμένες μειώσεις της παραγωγικής ικανότητας, ο ανταγωνισμός όχι μόνον δεν ατόνησε αλλά μάλλον εντάθηκε με την προοδευτική οικοδόμηση της ενιαίας αγοράς. Τα μειωμένα εμπόδια στο εμπόριο, οι ευρύτερες πρακτικές εφοδιασμού και η τάση προς κοινά πρότυπα αναγκάζουν τις εταιρείες να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στους ανταγωνιστές τους. Στο πλαίσιο αυτό, ο τομέας υφίσταται διαδικασία συγχωνεύσεων και εξαγοράς επιχειρήσεων, όχι μόνο για να δημιουργηθούν οικονομίες κλίμακας, αλλά και για να ενισχυθούν οι θέσεις στις ξένες αγορές.

Το ενδοκοινοτικό εμπόριο ηλεκτρολογικών προϊόντων (κωδικός NACE 34, πλην των ηλεκτρονικών προϊόντων) αυξήθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80. Διπλασιάσθηκε κατά την περίοδο 1982-1988 και ανήλθε σε 26 000 εκατομμύρια Ecu, ποσό που μπορεί να συγκριθεί με τις κοινοτικές εξαγωγές προς τρίτες χώρες ύψους 20 000 εκατομμυρίων Ecu το 1988. Σε γενικές γραμμές, τα ηλεκτρικά είδη αντιπροσώπευαν το 1982 το 5 % του συνολικού ενδοκοινοτικού εμπορίου (έναντι 3,9 % το 1982), και αποτελούν τον έβδομο κατά σειρά σπουδαιότητας τομέα. Εξάλλου, τα μερίδια της αγοράς που αντιστοιχούν στο φάσμα βασικών προϊόντων των πρώην εγκαταστάσεων της CCC, (νυν ιδιοκτησία ABB) δείχνουν επίσης σημαντικές ροές ενδοκοινοτικού εμπορίου. Οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές ηλεκτρικών κινητήρων και γεννητριών (στατιστικές NIMEXE, κωδικοί 8501 και 8504) ανήλθαν το 1988 σε 2 519 εκατομμύρια Ecu. Όσον αφορά τους μηχανισμούς παρεμβολής υψηλής τάσεως, οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές ανήλθαν το 1989 σε 262 εκατομμύρια Ecu. Από την πλευρά τους, το ενδοκοινοτικό εμπόριο μετασχηματιστών ισχύος ανήλθε το 1988 σε 249 εκατομμύρια Ecu. Ειδικότερα στον τελευταίο αυτό τομέα της αγοράς, η προσφορά υπερβαίνει κατά πολύ τη ζήτηση και, κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατή η πλήρης απασχόληση όλων των κατασκευαστών. Επομένως, ο αγώνας για την κατάκτηση αγορών είναι και θα συνεχίσει να είναι σκληρός κατά τα προσεχή έτη (βλέπε *Πανόραμα της κοινοτικής βιομηχανίας 1991/92,* κεφάλαιο 11, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1991).

Η Επιτροπή πρέπει να επισημάνει ότι παρά το γεγονός ότι ακόμη και εάν, κατά τα φαινόμενα, ο όμιλος CCC δεν είχε σημαντικό μερίδιο στην ισπανική αγορά εξαγωγών, οι βιομηχανικές του εγκαταστάσεις κατελάμβαναν και θα συνεχίσουν να καταλαμβάνουν, υπό την κυριότητα της ABB, πολύ σημαντική θέση στην ισπανική αγορά αντιπροσωπεύοντας το 50 % περίπου της εθνικής τομεακής απασχόλησης και παραγωγικής ικανότητας, όπως παραδέχθηκαν οι ισπανικές αρχές στις επιστολές τους. Συνεπώς, οποιαδήποτε βοήθεια χορηγηθεί στις εγκαταστάσεις αυτές ενισχύει την ανταγωνιστική τους θέση και συμβάλλει ώστε να διατηρούν ένα τεχνητά μεγάλο μερίδιο στην αγορά της Ισπανίας εις βάρος άλλων μη ενισχυόμενων ανταγωνιστών της Κοινότητας, που προσπαθούν να διεισδύσουν στην ισπανική αγορά [βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1988 στην υπόθεση 102/87, Γαλλία κατά Επιτροπής [1]].

Πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι ο όμιλος ABB, στην κυριότητα του οποίου ανήκουν σήμερα οι πρώην εγκαταστάσεις της CCC, είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός ηλεκτρολογικών προϊόντων στον κόσμο, με συνολικές πωλήσεις 12 000 περίπου εκατομμυρίων Ecu το 1989, δηλαδή διπλάσιες από εκείνες του δεύτερου στη σειρά παραγωγού του τομέα.

Όσον αφορά τις στρεβλωτικές επιδράσεις που έχουν στον ανταγωνισμό τα υπό εξέταση στοιχεία ενίσχυσης, πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά τη διάρκεια της έρευνάς της, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, με απόφασή της 20ής Δεκεμβρίου 1988, που επικυρώθηκε από την ολομέλεια του Κοινοβουλίου στις 13 Απριλίου 1989, το ισπανικό δικαστήριο προστασίας του ανταγωνισμού απεφάνθη ότι τόσο η ενίσχυση για την κοινωνική αναδιάρθρωση του ομίλου CCC, όσο και η μη είσπραξη ανεξόφλητων χρεών ενδέχεται να δημιουργήσουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην ισπανική αγορά ηλεκτικού εξοπλισμού. Για το λόγο αυτό, το ισπανικό δικαστήριο συνιστούσε, σε περίπτωση που οι ενισχύσεις αυτές εχορηγούντο τελικά για κοινωνικούς ή βιομηχανικούς λόγους, να περιορίσει η ισπανική κυβέρνηση την έντασή τους στα απαραίτητα ελάχιστα επίπεδα, προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι επιδράσεις τους στους άλλους ανταγω-

[1] Συλλογή ΔΕΚ. 1988, σ. 4067.

νιστές, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο το εθνικό αλλά και το διεθνές πλαίσιο.

Όσον αφορά τις εταιρείες που ωφελούνται από τα στοιχεία ενίσχυσης, δηλαδή τις θυγατρικές εταιρείες της ABB που αγόρασαν τα στοιχεία ενεργητικού της CCC, η Επιτροπή πρέπει να δηλώσει ότι έχει επίγνωση και έλαβε υπόψη την απόφαση σύμφωνα με την οποία οι ισπανικές αρχές και η ABB κατέληξαν στη συμβατική συμφωνία να μην υποστούν τις συνέπειες προηγούμενων χρεών της CCC. Προς αποφυγήν τούτου, τα δύο μέρη συμφώνησαν να αγοράσουν οι θυγατρικές εταιρείες της ABB τα στοιχεία ενεργητικού της CCC, αναφέροντας στον διακανονισμό ότι τα μέτρα που προβλέπονται σε αυτόν δεν θα έπρεπε σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ως διαδοχή επιχειρήσεων.

Παρά ταύτα, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να συμπεράνει ότι, αντίθετα με άλλες περιπτώσεις κρατικής ενίσχυσης (βλέπε π.χ. απόφαση 89/661/ΕΟΚ της Επιτροπής της 31ης Μαΐου 1989), η ABB (οι σχετικές θυγατρικές της εταιρείες) που ωφελήθηκε από τα στοιχεία ενίσχυσης στην περίπτωση της CCC, δεν ήταν τρίτος οικονομικός οργανισμός που δεν είχε ανάμειξη στα γεγονότα που έλαβαν χώρα πριν οι θυγατρικές του εταιρείες αγοράσουν τα στοιχεία ενεργητικού, αλλά ενεργό μέρος που διαπραγματεύθηκε προηγουμένως με το δημόσιο όρους και προϋποθέσεις που κατά την κρίση της Επιτροπής, περιέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, υπάρχει αναμφισβήτητα σχέση μεταξύ των κρατικών παρεμβάσεων και του γεγονότος ότι η ABB απεδέχθη τελικά να αναλάβει τον ελεγχο της CCC. Τούτο είναι έκδηλο τόσο στην περίπτωση της παραίτησης από χρεωστικές απαιτήσεις και της άρσης των εχεγγύων που κατοχύρωναν τις απαιτήσεις αυτές, όσο και στην περίπτωση της ασυνήθους ανάληψης των κοινωνικών δαπανών αναδιάρθρωσης, που απετέλεσαν το αντικείμενο διαπραγματεύσεων μεταξύ του δημοσίου και της ABB μετά την αποδοχή, εκ μέρους της ABB, των σχεδίων για την ανάληψη του ελέγχου της CCC.

Και στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή απεφάνθη ότι οι οικονομικές δραστηριότητες που είχαν σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία της CCC ενισχύθηκαν από το κράτος, δεδομένου ότι αυτό, βάσει των όρων και προϋποθέσεων που συμφωνήθηκαν με την ABB για την ανάληψη του ελέγχου της CCC, όχι μόνο αρνήθηκε να εισπράξει χρηματικά ποσά, αλλά δαπάνησε επίσης εξαιρετικά ογκώδη ποσά για να αποτρέψει την παύση των εν λόγω οικονομικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, οι ιδιάζουσες συνθήκες της υπόθεσης δείχνουν ότι η όλη συναλλαγή αποτελεί προμελετημένο σχέδιο για να μπορέσει η ABB να συνεχίσει την εκμετάλλευση των παραγωγικών δραστηριοτήτων της CCC, χωρίς να είναι ταυτόχρονα υποχρεωμένη να αναλάβει σημαντικό μέρος των οικονομικών υποχρεώσεων με τις οποίες η ABB θα έπρεπε να επιβαρυνθεί για να αναλάβει τον έλεγχο των δραστηριοτήτων αυτών πριν κηρυχθεί πτώχευση.

VII

Όσον αφορά το νομικό καθεστώς στο οποία εμπίπτουν, βάσει του κοινοτικού δικαίου, τα ανωτέρω στοιχεία ενίσχυσης στις θυγατρικές εταιρείες της ABB (βλέπε μέρος IV σημείο 3), τόσο η παραίτηση από απαιτήσεις, απόρροια της οποίας είναι το πρώτο στοιχείο ενίσχυσης, όσο και η κάλυψη της κοινωνικών δαπανών αναδιάρθρωσης, που αποτελεί τη βάση του δεύτερου στοιχείου ενίσχυσης, είναι παράνομες, δεδομένου ότι εγκρίθηκαν από την ισπανική κυβέρνηση κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 93 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Η έγκριση, το Δεκέμβριο του 1987, των ενισχύσεων στους εργαζόμενους της CCC βάσει του καθεστώτος ενίσχυσης που θεσπίσθηκε με το νόμο αριθ. 27/1984, ήταν δυνατή μόνο μετά την παράνομη παράταση της ισχύος ορισμένων κεφαλαίων του εν λόγω καθεστώτος ενίσχυσης για ένα ακόμη χρόνο, μέχρι τα τέλη του 1987. Η παράταση αυτή εγκρίθηκε από την ισπανική κυβέρνηση στις 24 Δεκεμβρίου 1986 κατά παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει στα πλαίσια του άρθρου 93 παράγραφος 3 να ενημερώνει την Επιτροπή και να ζητεί προηγουμένως την έγκρισή της. Συνεπώς, η παράταση του εν λόγω καθεστώτος ενίσχυσης και η, βάσει τούτου, χορήγηση της υπό εξέταση ενίσχυσης, χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση της Επιτροπής, είναι παράνομες βάσει του κοινοτικού δικαίου.

Όσον αφορά την παραίτηση από τις απαιτήσεις εισπράξεως των οφειλών, οι ισπανικές αρχές παραδέχθηκαν στις πληροφορίες που διεβίβασαν στην Επιτροπή ότι, τον Αύγουστου του 1989, είχαν αποδεχθεί επίσημα προσφορά της ABB να αναλάβει τον έλεγχο των βιομηχανικών δραστηριοτήτων του ιδιωτικού επιχειρηματικού ομίλου CCC (βλέπε μέρος III). Η προσφορά αυτή, όπως αναφέρεται στην επιστολή της ABB προς το Υπουργείο Βιομηχανίας της Ισπανίας, στις 20 Ιουλίου 1989 (βλέπε μέρος IV), θα ήταν έγκυρη μόνο εάν το δημόσιο αποδεχόταν να παραιτηθεί από όλες τις απαιτήσεις του σε σχέση με τα ανεξόφλητα χρέη των εταιρειών. Αυτό δείχνει ότι, τον Αύγουστου του 1989, οι ισπανικές αρχές είχαν αναλάβει ρητή δέσμευση έναντι της ABB για την ενίσχυση αυτή, χωρίς να ειδοποιήσουν την Επιτροπή.

Όσον αφορά τη νομική διαδικασία που εφαρμόστηκε βάσει της ισπανικής νομοθεσίας για τη χορήγηση της ενίσχυσης, πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με ψήφισμα του ισπανικού κοινοβουλίου στις 22 Μαρτίου 1988, η ισπανική κυβέρνηση κίνησε τη διοικητική διαδικασία, γνωστοποιώντας τα σχέδιά της περί χορήγησης των εν λόγω ενισχύσεων στην «Comisión Delegada del Gobierno para Asuntos Económicos», η οποία χορήγησε την ενίσχυση τον Ιούλιο του 1989. Ζητήθηκε επίσης η γνώμη του Συμβουλίου Επικρατείας της Ισπανίας. Η ενίσχυση δεν κοινοποιήθηκε εκ των προτέρων στην Επιτροπή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 3, παρά τις σαφείς αρχές που η Επιτροπή έχει γνωστοποιήσει στα κράτη μέλη σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα και την κοινοποίηση των ενισχύσεων.

Πράγματι, σε επιστολή προς τα κράτη μέλη στις 27 Απριλίου 1989, στην οποία υπενθυμίζονται οι υποχρεώσεις τις οποίες αυτά υπέχουν βάσει του άρθρου 93 παράγραφος 3, η Επιτροπή επεσήμανε ότι ένα κράτος μέλος δεν πληροί τις υποχρεώσεις του περί κοινοποίησης των ενισχύσεων σε περίπτωση που έχει κινηθεί η διαδικασία «θέσης σε ισχύ» μιας ενίσχυσης. Με τον όρο «θέση σε ισχύ» δεν εννοείται η καταβολή της ενίσχυσης στο δικαιούχο, αλλά η προηγούμενη ενέργεια της θέσπισης ή θεσμοθέτησης της ενίσχυσης

σε νομοθετικό επίπεδο, σύμφωνα με τις διατάξεις του Συντάγματος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους. Κατά συνέπεια, θεωρείται ότι η ενίσχυση «έχει τεθεί σε ισχύ» από τη στιγμή κατά την οποία έχει συσταθεί ο νομοθετικός μηχανισμός που καθιστά δυνατή τη χορήγησή της.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, είναι σαφές ότι η ενίσχυση είχε ήδη χορηγηθεί, χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση της Επιτροπής βάσει του άρθρου 93 παράγραφος 3 πολύ πριν οι ισπανικές αρχές παράσχουν για πρώτη φορά πληροφορίες με επιστολές το Φεβρουάριο και τον Απρίλιο του 1990. Την εποχή εκείνη, είχε ήδη αναληφθεί ρητή δέσμευση για τη χορήγηση της ενίσχυσης με σειρά αποφάσεων διάφορων εθνικών διοικητικών οργάνων, που δεν κοινοποιήθηκαν ποτέ στην Επιτροπή.

Σημειωτέον, τέλος, ότι η απόφαση του Δεκεμβρίου 1987, για τη χορήγηση ενίσχυσης βάσει του νόμου αριθ. 27/1984, δημιούργησε δικαιώματα υπέρ των εργαζόμενων των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων και υποχρεώσεις για το δημόσιο.

Οι ισπανικές αρχές, που αρνούνται ότι οι παρεμβάσεις τους έχουν χαρακτήρα ενίσχυσης, δεν μπορούν να αγνοήσουν το γεγονός ότι, στις 22 Δεκεμβρίου 1988, το ισπανικό δικαστήριο προστασίας του ανταγωνισμού είχε ήδη αποφανθεί ότι τόσο τα κοινωνικά μέτρα βάσει του νόμου αριθ. 27/1984, όσο και η παραίτηση από απαιτήσεις είσπραξης οφειλών (ιδίως εκείνες που αφορούν εισφορές κοινωνικής ασφάλειας), συνιστούν ενισχύσεις που ενδέχεται να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό. Παρόλα αυτά, τα σχέδια για τη χορήγηση ενίσχυσης δεν κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή.

Επομένως, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να συμπεράνει ότι τα στοιχεία ενίσχυσης στις θυγατρικές εταιρείες της ABB, που αναφέρονται στο μέρος VI της παρούσας απόφασης, είναι παράνομα δεδομένου ότι η ισπανική κυβέρνηση δεν τήρησε τις διατάξεις του άρθρου 93 παράγραφος 3.

Η κατάσταση που δημιουργήθηκε από την παράβαση αυτή των διατάξεων της συνθήκης είναι εξαιρετικά σοβαρή, δεδομένου ότι οι κρατικές παρεμβάσεις από τις οποίες απορρέουν τα στοιχεία ενίσχυσης έχουν ήδη συντελεσθεί. Πρέπει να υπενθυμιστεί σχετικά ότι, λόγω του επιτακτικού χαρακτήρα των διαδικαστικών κανόνων που ορίζονται στο άρθρο 93 παράγραφος 3 και οι οποίοι είναι σημαντικοί για την κρατική πολιτική — το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει την άμεση επίδρασή τους στην απόφασή του της 19ης Ιουνίου 1973 στην υπόθεση 77/72 (Capolongo Carmine/Hacienda Agrícola Maya) [1], ο παράνομος χαρακτήρας των υπό εξέταση στοιχείων ενίσχυσης δεν μπορεί να επανορθωθεί εκ των υστέρων.

Παρ' όλα αυτά, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να εφαρμόσει τις δέουσες διαδικασίες στα πλαίσια του άρθρου 93 παράγραφος 2, όπως αναγνώρισε το Δικαστήριο στην απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1990 στην υπόθεση C-301/87 (Γαλλία/Επιτροπή) [2].

[1] Συλλογή ΔΕΚ. 1973, σ. 611.

[2] Συλλογή ΔΕΚ. 1990, σ. I-307.

VIII

Το άρθρο 92 παράγραφος 1 της συνθήκης προβλέπει ότι η ενίσχυση που χορηγείται βάσει των σε αυτό οριζόμενων κριτηρίων είναι κανονικά ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

Οι απαλλαγές που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 2 δεν ισχύουν στην περίπτωση αυτή, λόγω της φύσεως των στοιχείων ενίσχυσης που δεν αποσκοπεί στην επίτευξη παρόμοιων στόχων.

Το άρθρο 92 παράγραφος 3 αναφέρει τις ενισχύσεις που δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Η συμβατότητα με τη συνθήκη πρέπει να προσδιορίζεται στο πλαίσιο της Κοινότητας γενικότερα και όχι στο πλαίσιο μεμονωμένου κράτους μέλους. Προκειμένου να διασφαλισθεί η εύρυθμη λειτουργία της κοινής αγοράς και έχοντας υπόψη την αρχή που ορίζεται στο άρθρο 3 στοιχείο στ), οι απαλλαγές βάσει του άρθρου 92 παράγραφος 3 πρέπει να ερμηνεύονται αυστηρά κατά τη λεπτομερή εξέταση οποιουδήποτε καθεστώτος ενίσχυσης ή μεμονωμένης ενίσχυσης. Ειδικότερα, οι απαλλαγές αυτές μπορούν να επικληθούν μόνο όταν η Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι χωρίς την ενίσχυση, οι δυνάμεις της αγοράς και μόνο δεν αρκούν για να οδηγηθούν οι δικαιούχοι προς πρότυπα συμπεριφοράς που εξυπηρετούν έναν από τους στόχους των εν λόγω απαλλαγών.

Η εφαρμογή των απαλλαγών σε περιπτώσεις που δεν συμβάλλουν στους στόχους αυτούς ή όταν η ενίσχυση δεν είναι αναγκαία για τους εν λόγω σκοπούς, ισοδυναμεί τόσο με παραχώρηση πλεονεκτημάτων στις βιομηχανίες ή στις επιχειρήσεις ορισμένων κρατών μελών, των οποίων η οικονομική θέση ενισχύεται τεχνητά, όσο και με επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και στρέβλωση του ανταγωνισμού, χωρίς να υπάρχει καμία δικαιολογία βασιζόμενη στο κοινό συμφέρον που αναφέρεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3.

Όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής των απαλλαγών που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) για τις ενισχύσεις που προωθούν και διευκολύνουν την ανάπτυξη ορισμένων περιοχών, πρέπει να τονισθεί ότι, όπως ανέφεραν οι ισπανικές αρχές, οι πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις της CCC στην Κόρντοβα και τη Μπαλιαδολίδ βρίσκονται σε ενισχυόμενες περιοχές, επιλέξιμες για τη χορήγηση περιφερειακής ενίσχυσης σύμφωνα με το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο α)· οι εγκαταστάσεις της Τράπαγκα, Γκάλιντο και Ρεϊνόσα σε ενισχυόμενες περιφέρειες βάσει του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ)· και οι εγκαταστάσεις της Σαμπαντέλ και Μαδρίτης σε μη ενισχυόμενες περιοχές.

Συνεπώς, οι περιοχές όπου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις της Τράπαγκα, Γκαλίνο, Ρεϊνόσα, Σαμπαντέλ και Μαδρίτης, δεν έχουν βιοτικό επίπεδο ασυνήθως χαμηλό, ούτε επικρατεί σε αυτές σοβαρή υποαπασχόληση κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο α), και, για το λόγο αυτό, η απαλλαγή όσον αφορά την ασυμβατότητα που προβλέπει το άρθρο αυτό αυτό μπορεί να μην ισχύει για την ενίσχυση

που τους χορηγήθηκε. Ακόμη κι αν οι εγκαταστάσεις της Κόρντοβα και της Μπαλιαδολίδ εμπίπτουν στις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο α), και οι υπόλοιπες εγκαταστάσεις, εκτός από εκείνες της Μαδρίτης και της Σαμπαντέλλ, στις περιοχές του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) καμία από τις δύο αυτές απαλλαγές, για λόγους που έχουν σχέση με τη συγκεκριμένη περιφέρεια, δεν ισχύει για τα υπό εξέταση στοιχεία ενίσχυσης, επειδή η ενίσχυση που αποσκοπεί στη διάσωση και στην αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, όπως συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση, μπορεί μόνο να αποτελέσει το αντικείμενο των εν λόγω απαλλαγών όταν χορηγείται υπό αυστηρούς και ελεγχόμενους όρους (βλέπε όγδοη έκθεση για την πολιτική ανταγωνισμού — σημείο 228) που δικαιολογούν την εφαρμογή του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) περί απαλλαγών για λόγους που έχουν σχέση με τη συγκεκριμένη περιφέρεια (βλέπε κατωτέρω). Ειδικότερα, και μεταξύ των άλλων απαιτήσεων, η ενίσχυση πρέπει να εξαρτάται οπωσδήποτε από την εφαρμογή μέτρων αναδιάρθρωσης εκ μέρους των δικαιούχων, που να έχουν ως αποτέλεσμα την πραγματική βιωσιμότητά τους, χωρίς να συνεπάγονται απαράδεκτες επιδράσεις επί των όρων ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας.

Επιπλέον, εκτός από τις προαναφερόμενες αιτίες για τις οποίες δεν είναι δυνατό να εφαρμοσθούν, για λόγους που έχουν σχέση με τη συγκεκριμένη περιφέρεια, οι απαλλαγές του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) όσον αφορά τη μη συμβατότητα, πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης δεν αφορούν την εφαρμογή των περιφερειακών καθεστώτων ενίσχυσης που υφίστανται στις αντίστοιχες περιοχές, αλλά μάλλον λαμβάνουν τη μορφή συγκεκριμένων παρεμβάσεων της ισπανικής κυβέρνησης για να καταστεί δυνατή η συνέχιση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της CCC.

Όσον αφορά τις απαλλαγές που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο β), από τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δεν προκύπτει κανένα τεκμήριο που να αποδεικνύει ότι οι εν λόγω ενισχύσεις είχαν ως στόχο την προώθηση σχεδίου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή την άρση σοβαρής διαταραχής της ισπανικής οικονομίας. Οι ισπανικές αρχές δεν προέβαλαν παρόμοια επιχειρήματα για να αιτιολογήσουν τη συμβατότητα της εν λόγω ενίσχυσης προς τη συνθήκη.

Όσον αφορά την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) όσον αφορά τις ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, εφόσον η ενίσχυση αυτή δεν αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον, πρέπει καταρχάς να σημειωθεί ότι η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε κατά την πώληση στοιχείων ενεργητικού της CCC, εμπίπτει στην κατηγορία της ενίσχυσης για διάσωση και αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, δεδομένου ότι τόσο η οικονομική κατάσταση όσο και οι οικονομικές επιδόσεις του ομίλου ήταν πάντα επισφαλείς. Επιπλέον, όπως έχουν παραδεχθεί οι ισπανικές αρχές, ο όμιλος CCC βρισκόταν στα πρόθυρα χρεωκοπίας όταν εφαρμόστηκαν οι κρατικές παρεμβάσεις.

Η χορήγηση ενισχύσεων σε προβληματικές επιχειρήσεις εγκυμονεί τον σοβαρότατο κίνδυνο να μετατοπισθούν προβλήματα ανεργίας και βιομηχανικά προβλήματα από ένα κράτος μέλος στο άλλο· δρά ως μέσο διατήρησης της υφιστάμενης κατάστασης των πραγμάτων αποτρέποντας τις συνήθεις συνέπειες των δυνάμεων που λειτουργούν σε ελεύθερη οικονομία, όπως εξαφάνιση μη ανταγωνιστικών επιχειρήσεων κατά τη διαδικασία προσαρμογής στους μεταβαλλόμενους όρους ανταγωνισμού. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή ακολουθεί αυστηρή προσέγγιση κατά την εκτίμηση της συμβατότητας των ενισχύσεων για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων. Ειδικότερα, η Επιτροπή θέτει ως αυστηρή προϋπόθεση για την πραγματοποίηση παρόμοιων κρατικών παρεμβάσεων την εφαρμογή υγιούς προγράμματος αναδιάρθρωσης ή μετατροπής, ικανού να αποκαταστήσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του δικαιούχου· το πρόγραμμα αυτό, εκτός και πέραν της συνήθους συνέργειας των δυνάμεων της αγοράς που μεταβάλλονται με την ενίσχυση, πρέπει επίσης να αιτιολογεί την ενίσχυση που χορηγείται με τη μορφή συνδρομής από το δικαιούχο για την επίτευξη των κοινοτικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3. Αυτό σημαίνει ότι, στην πράξη, η Επιτροπή πρέπει να ελέγχει προσεκτικά κατά πόσο τα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων αναδιάρθρωσης των δραστηριοτήτων των προβληματικών επιχειρήσεων, που συνδράμονται από το κράτος, είναι αποδεκτά από πλευράς κοινού συμφέροντος.

Στην περίπτωση της CCC, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να ελέγξει τα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων αναδιάρθρωσης που οι αγοραστές των στοιχείων ενεργητικού της CCC πιθανόν να έχουν καταρτίσει για τις εν λόγω βιομηχανικές εγκαταστάσεις καθόσον οι εταιρείες του ομίλου CCC δεν είναι πλέον υπεύθυνες για τις βιομηχανικές τους δραστηριότητες.

Σημειωτέον σχετικά ότι το άρθρο 92 παράγραφος 1 αποσκοπεί στην αποτροπή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που δημιουργούνται από κρατικές ενισχύσεις «δια της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής» που, στη δεύτερη περίπτωση, είναι ανεξάρτητη από το νομικό πρόσωπο του παραγωγού.

Η παρεμβολή εμποδίων κατά τον έλεγχο, από την Επιτροπή, των ενισχυόμενων σχεδίων διάσωσης και αναδιάρθρωσης βιομηχανικών δραστηριοτήτων όταν οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις που έχουν σχέση με τις δραστηριότητες αυτές μεταβιβάζονται από τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς παράγοντες σε άλλο νομικό πρόσωπο, θα ισοδυναμούσε με το να καταστούν άνευ περιεχομένου τα άρθρα 92, 93 και 94 σε ορισμένες περιπτώσεις δημιουργώντας ένα «παραθυράκι» προς αποφυγή της εφαρμογής των διατάξεων της συνθήκης ΕΟΚ. Αυτό θα συνέβαινε εάν οι επιχειρήσεις μπορούσαν να αποφύγουν τον έλεγχο της αναδιάρθρωσης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων τους από την Επιτροπή, μεταβιβάζοντας στοιχεία ενεργητικού σε άλλο νομικό πρόσωπο. Στις περιπτώσεις αυτές, η αρχή σύμφωνα με την οποία πρέπει να λαμβάνονται μέτρα ώστε ο ανταγωνισμός στην Κοινή Αγορά να μην στρεβλώνεται κατά τρόπο που να αντίκειται στο κοινό συμφέρον, αρχή που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3 στοιχείο στ) και στο άρθρο 92 και της οποίας η εφαρμογή ανατίθεται στην Επιτροπή, πρέπει να υπερισχύει

οποιασδήποτε νομικής μορφής ή πράξης που θα μπορούσε να εμποδίσει την αποτελεσματική της εφαρμογή.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, οι ισπανικές αρχές δεν έδωσαν εξαρχής στην Επιτροπή ενδείξεις ότι τα στοιχεία ενίσχυσης που περιείχαν οι παρεμβάσεις τους, είχαν σχέση με ένα αποδεκτό πρόγραμμα αναδιάρθρωσης των βιομηχανικών εγκαταστάσεων που είχαν αγοράσει οι θυγατρικές εταιρείες της ABB (βλέπε μέρος IV).

Στη συνέχεια, η Επιτροπή ήλθε σε επαφή με τις ισπανικές αρχές τον Απρίλιο, το Μάιο και τον Ιούλιο του 1991, καθώς και το Μάρτιο του 1992, προκειμένου να λάβει λεπτομερείς πληροφορίες που θα καταστούσαν δυνατό τον ποσοτικό προσδιορισμό των εντοπισθέντων στοιχείων ενίσχυσης της ABB, καθώς και ακριβή περιγραφή των μελλοντικών μέτρων αναδιάρθρωσης που προβλέπονταν να λάβει η ABB για τις πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις της CCC.

Δυστυχώς, παρά τις επαφές αυτές, οι προσπάθειες της Επιτροπής να συνεχίσει περαιτέρω τις συζητήσεις βάσει των προαναφερόμενων κατευθυντηρίων γραμμών που προτάθηκαν, απέβησαν άκαρπες, λόγω της εμμονής των ισπανικών αρχών στον ισχυρισμό ότι οι υπό εκτίμηση κρατικές παραβάσεις δεν περιέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να συνεχίσει την αξιολόγηση της περίπτωσης χωρίς ουσιαστική συνεργασία των ισπανικών αρχών όσον αφορά τα προαναφερόμενα βασικά σημεία συζήτησης που προτάθηκαν στις αρχές αυτές. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι ταυτόχρονα, η Επιτροπή υπέβαλε τις παρατηρήσεις της στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, στα πλαίσια της διαδικασίας που κινήθηκε κατόπιν της αιτήσεως της ισπανικής κυβέρνησης προς ακύρωση της απόφασης της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 1990, να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 93 παράγραφος 2.

Με επιστολή στις 12 Ιουνίου 1992, ζητήθηκε από μιά εταιρεία νομικών συμβούλων που ενεργούσε εξ ονόματος της ABB Asea Brown Boveri Ltd Ζυρίχη (Ελβετία), να υποβάλει παρατηρήσεις στην Επιτροπή σχετικά με την υπό εξέταση απόφαση.

Με επιστολή στις 8 Ιουλίου 1992, η ABB υπέβαλε τις πρώτες παρατηρήσεις της.

Με επιστολή στις 16 Νοεμβρίου 1992, η ABB υπέβαλε στην Επιτροπή έγγραφο με τίτλο «Έκθεση σχετικά με την ορθότητα της τιμής που κατέβαλαν οι θυγατρικές εταιρείες της ABB για την αγορά, στις 3 Ιουλίου 1990, ορισμένων στοιχείων ενεργητικού της CCC στην Ισπανία». Η έκθεση αυτή, που εκπόνησε η «Price Waterhouse», κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η τιμή που κατέβαλε η ABB για τα καθαρά στοιχεία ενεργητικού της CCC ήταν υψηλότερη από την εκτιμώμενη ανώτατη τιμή ενός φάσματος ευλόγων τιμών.

Με επιστολή στις 23 Νοεμβρίου 1992, η ABB παρέσχε πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης που εφαρμόσθηκε για τις πρώην επιχειρηματικές δραστηριότητες της CCC. Η ABB υπέβαλλε συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολές της 27ης Ιανουαρίου και της 10ης Φεβρουαρίου 1993.

Η ABB υπέβαλε τις πληροφορίες αυτές «με τη σαφή προειδοποίηση ότι δεν αποδέχεται την κατηγορία ότι χορηγήθηκε οποιαδήποτε κρατική ενίσχυση στο πλαίσιο της αγοράς των στοιχείων ενεργητικού της CCC, και ότι υποστηρίζει τη θέση της ισπανικής κυβέρνησης ότι η Επιτροπή δεν έχει το δικαίωμα να διενεργεί τις τρέχουσες έρευνες».

Η πληροφορία αυτή δείχνει ότι η ABB είχε εφαρμόσει αυστηρότατο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης μετά την απόκτηση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων που ανήκαν προηγουμένως στην κυριότητα των εταιρειών CCC. Στα πλαίσια του προγράμματος αναδιάρθρωσης, η ABB μείωσε την παραγωγική ικανότητα και οργάνωσε ορθολογικά την παραγωγή, μετέφερε τεχνολογία και εφήρμοσε εκτενές πρόγραμμα επενδύσεων.

Σημειωτέον ότι η ABB επιβεβαίωσε ότι «υπήρχε σημαντικό πλεονάζον δυναμικό στον τομέα του βαρέως ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, πριν από την απόκτηση των στοιχείων ενεργητικού της CCC και την υλοποίηση της αναδιάρθρωσης από την ABB». Κατά τη γνώμη της τελευταίας, «η εν λόγω πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα γινόταν όλο και επαχθέστερη για τον τομέα, δεδομένου ότι, μετά την προσχώρηση της Ισπανίας στην Κοινότητα, οι εισαγωγές στην ισπανική αγορά αυξήθηκαν σημαντικά, με αποτέλεσμα να ασκούνται πρόσθετες ανταγωνιστικές πιέσεις στις επιχειρηματικές δραστηριότητες».

Η μείωση της προηγούμενης παραγωγικής ικανότητας έγινε με διάφορους τρόπους, όπως παύση λειτουργίας ενός ολόκληρου εργοστασίου, μείωση παράλληλων σειρών παραγωγής από δύο ή τρείς σειρές ανά προϊόν σε μόνο μία σειρά ανά προϊόν· μείωση των τομέων παραγωγής, «κλείνοντας» τις εγκαταστάσεις του εργοστασίου, μείωση του εξοπλισμού παραγωγής θέτοντας σε αχρηστία και εκποιώντας μηχανήματα και εγκαταστάσεις, και μείωση του προσωπικού.

Το εργοστάσιο στο Εράντιο «έκλεισε». Ο απαρχαιωμένος εξοπλισμός του εργοστασίου αυτού διαλύθηκε. Μέρος του εξοπλισμού, ιδίως τα πλέον σύγχρονα μηχανήματα παραγωγής, μεταφέρθηκαν στο εργοστάσιο στο Γκάλιντο προκειμένου να αντικαταστήσουν τα εκεί παλαιά μηχανήματα, τα οποία, με τη σειρά τους τέθηκαν σε αχρηστία. Σε ελάχιστες περιπτώσεις, μηχανήματα από το εργοστάσιο του Εράντιο χρησιμοποιήθηκαν για να συμπληρώσουν τον υφιστάμενο εξοπλισμό του εργοστασίου του Γκάλιντο, ούτως ώστε να υπάρχουν οι ελάχιστες εγκαταστάσεις που είναι απαραίτητες για την βιώσιμη εφαρμογή του νέου προγράμματος παραγωγής.

Επιπλέον, η παραγωγή βιομηχανικών μηχανών, μηχανών έλξεως και μετασχηματιστών στο εργοστάσιο της Σύμπαντελλ σταμάτησε σταδιακά.

Σημαντικό μέρος των υπόλοιπων μηχανών και εξοπλισμού που αποκτήθηκε από τις εταιρείες της CCC, μετακινήθηκε, τέθηκε σε αχρηστία ή καταστράφηκε, προκειμένου να μειωθεί η παραγωγική ικανότητα σε επίπεδο που να επιτρέπει την επικερδή παραγωγή.

Στα πλαίσια του προγράμματος αναδιάρθρωσης, η ABB αναδιοργάνωσε το προηγούμενο πρότυπο παραγωγής, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα τη συγκέντρωση των δραστηριοτήτων ούτως ώστε να μην ασχολούνται με συγκεκριμένο προϊόν περισσότερες από μία εταιρείες. Η ABB μείωσε επίσης τον αριθμό προηγούμενων σειρών παραγωγής, και

συγκέντρωσε την παραγωγή διαφόρων αγαθών σε μία γραμμή παραγωγής, εξαλείφοντας παράλληλες προσπάθειες και δραστηριότητες.

Τα αποτελέσματα των διαφόρων μέτρων που ελήφθησαν καθίστανται έκδηλα όταν μελετήσει κανείς τα στοιχεία για την παραγωγική ικανότητα πριν και μετά την αναδιάρθρωση. Οι πληροφορίες που υπέβαλε η ABB σχετικά με τη μείωση της παραγωγικής ικανότητας συνοψίζονται ως εξής (1):

(1) Για λόγους εμπιστευτικότητας, οι αναφορές σε απόλυτους αριθμούς σχετικά με την παραγωγική ικανότητα παραλείπονται κατά τη δημοσίευσή στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.*

ΠΙΝΑΚΑΣ Α

Γραμμή παραγωγής	Παραγωγική ικανότητα πριν την αγορά		Παραγωγική ικανότητα μετά την αναδιάρθρωση	
	Ώρες άμεσης εργασίας	MW	Ώρες άμεσης εργασίας	MW
Παραγωγή ενεργείας	(...)	(...)	(...)	(...)
Βιομηχανικές μηχανές	(...)	(...)	(...)	(...)
Έλξη (συμπεριλαμβανομένων και των μηχανών έλξεως)	(...)	(...)	(...)	(...)
Μετασχηματιστές (1)	(...)	(...)	(...)	(...)
Μηχανισμός παρεμβολής υψηλής τάσεως (2)	(...)	(...)	(...)	(...)

(1) Τα στοιχεία για τους μετασχηματιστές εκφράζονται σε MVA αντί σε MW.

(2) Στην αξιολόγηση δεν λαμβάνεται υπόψη η παραγωγή μηχανισμών παρεμβολής υψηλής τάσεως, επειδή το εφαρμοσθέν πρόγραμμα αναδιάρθρωσης προκάλεσε μεταβολή του τοπικού περιεχομένου και της ενσωμάτωσης προϊόντων, που κατέστησε αδύνατη τη σύγκριση.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β

Μείωση της παραγωγικής ικανότητας

Γραμμή παραγωγής	Ώρες άμεσης εργασίας	%	MW	%
Παραγωγή ενέργειας	(...)	63,4 % μείωση	(...)	63,3 % μείωση
Βιομηχανικές μηχανές	(...)	60,7 % μείωση	(...)	60 % μείωση
Έλξη (συμπεριλαμβανομένων και των μηχανών έλξεως)	(...)	42,4 % μείωση	(...)	36,3 % μείωση
Μετασχηματιστές	(...)	51,7 % μείωση	(...)	53,3 % μείωση
		51,5 % μείωση (μέσος όρος)		55,7 % μείωση (μέσος όρος) (1)

(1) Ο υπολογισμός του γενικού μέσου όρου σε MW παρουσιάζει απόκλιση επειδή η δυναμικότητα των μετασχηματιστών εκφράζεται σε MVA.

Τα στοιχεία αυτά μπορούν επίσης να συγκριθούν με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν για τη συνολική ζήτηση και παραγωγική ικανότητα στην Ισπανία:

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ

Γραμμή παραγωγής MW	Ζήτηση αγοράς	Συνολική ικανότητα στην Ισπανία το 1990	Παραγωγική ικανότητα της CCC το 1990	Παραγωγική ικανότητα της CCC μετά την αναδιάρθρωση
Παραγωγή ενέργειας	2 000	4 107	(...)	(...)
Βιομηχανικές μηχανές	450	880	(...)	(...)
Έλξη (συμπεριλαμβανομένων και των μηχανών έλξεως)	700	518	(...)	(...)
Μετασχηματιστές	3 500	7 500	(...)	(...)

Ως σημαντικό μέρος του προγράμματος αναδιάρθρωσης, η ABB έλαβε πολυάριθμα μέτρα για την ορθολογική οργάνωση της παραγωγής, προκειμένου να καταστεί πλέον αποδοτική και βιώσιμη.

Στα μέτρα ορθολογικής οργάνωσης συγκαταλέγονται: η εισαγωγή νέας παραγωγικής διαδικασίας στα εργοστάσια, η καθιέρωση νέων μεθόδων σχεδιασμού, όπως ο άμεσος εφοδιασμός και η μη δημιουργία ενδιάμεσων αποθεμάτων, η βελτίωση της ποιότητας της παραγωγής, η μείωση του εργοστασιακού χώρου και η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Τα εν λόγω μέτρα εντάσσονται απλώς στο πλαίσιο περίπλοκου προγράμματος ορθολογικής οργάνωσης που δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Ωστόσο, έχουν ήδη αποφέρει σημαντικά αποτελέσματα: η παραγωγικότητα της εργασίας έχει αυξηθεί κατά περισσότερο από (...) %· ο χρόνος διεκπεραίωσης της παραγγελίας έχει μειωθεί κατά (...) %· η απογραφή των εμπορευμάτων των εργοστασίων έχει μειωθεί κατά (...) %· το ποσοστό αποτυχίας κατά τις δοκιμές έχει μειωθεί από το προηγούμενο επίπεδο του (...) % στο σημερινό επίπεδο του μόλις (...) %· οι έγκαιρες παραδόσεις αυξήθηκαν από (...) % σε (...) %· ο εργοστασιακός μειώθηκε κατά (...) % [1].

Όσον αφορά τη μεταφορά τεχνολογίας στις επιχειρήσεις που αναδιαρθρώθηκαν και χρησιμοποιούν τα πρώην περιουσιακά στοιχεία της CCC, η συνολική αντικειμενική αξία της τεχνολογίας αυτής υπερβαίνει τα 250 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ.

Όσον αφορά το πρόγραμμα επενδύσεων, δεδομένου ότι το αρχικό σχέδιο και η δέσμευση, που αποτελούσαν μέρος της συναλλαγής βάσει της οποίας η ABB απέκτησε ορισμένα περιουσιακά στοιχεία της CCC, προέβλεπε επενδύσεις 5 600 εκατομμυρίων πεσετών, το αναθεωρημένο πρόγραμμα επενδύσεων, που εφαρμόζεται τη στιγμή αυτή, προβλέπει συνολικές επενδύσεις ύψους 10 523 εκατομμυρίων πεσετών.

Οι πληροφορίες που κοινοποίησε η ABB στην Επιτροπή διαβιβάστηκαν στις ισπανικές αρχές για παρατηρήσεις, με επιστολές της 18ης Δεκεμβρίου 1992 και της 9ης Μαρτίου 1993.

Με επιστολές στις 18 Ιανουαρίου και 20 Απριλίου 1993, οι ισπανικές αρχές, ενώ επιβεβαίωσαν ότι, κατά την άποψή τους, οι παρεμβάσεις που αποτελούν αντικείμενο της έρευνας δεν περιέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, πληροφορούσαν επίσης την Επιτροπή ότι υπεστήριζαν το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης που είχε υποβάλει η ABB προκειμένου να ωφεληθεί από την ενδεχόμενη εφαρμογή της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

Με βάση τις πληροφορίες που κοινοποίησε η ABB, αφενός, και την επιβεβαίωση των πληροφοριών αυτών από τις ισπανικές αρχές, αφετέρου, η Επιτροπή κατέληξε στα ακόλουθα συμπεράσματα.

Όσον αφορά την έκθεση για τον δίκαιο χαρακτήρα της τιμής που κατέβαλε η ABB για ορισμένα περιουσιακά στοιχεία της CCC, η Επιτροπή πρέπει να επισημάνει ότι το γεγονός ότι η ABB αγόρασε τη CCC σε εύλογη τιμή αγοράς, όπως η σχετική έκθεση προτίθεται, να καταδείξει δεν αποτελεί επαρκή λόγο για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι παρεμβάσεις των ισπανικών αρχών προς διάσωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της CCC δεν περιελάμβαναν κανένα στοιχείο κρατικής ενίσχυσης.

Το γεγονός ότι ο αγοραστής καταβάλλει εύλογη τιμή για μια εταιρεία, δηλαδή τιμή που βασίζεται σε εύλογες προσδοκίες απόδοσης της επένδυσης με εύλογους συντελεστές απόδοσης και εντός εύλογης χρονικής περιόδου, καταδεικνύει μόνο ότι συμπεριφέρθηκε ως λογικός ιδιώτης επενδυτής σε οικονομία της αγοράς. Ωστόσο, η συμπεριφορά αυτή του αγοραστή δεν αποκλείει τη δυνατότητα να χορηγήσει το κράτος ενίσχυση, εάν δεν ενεργεί ως ιδιώτης επενδυτής ελεύθερης οικονομίας έναντι των συμβαλλόμενων μερών (του αγοραστή και του πωλητή). Ειδικότερα, στην περίπτωση της CCC, το Δημόσιο δεν ενήργησε όπως ένας ιδιώτης πιστωτής μιάς ελεύθερης οικονομίας θα είχε πράξει αν βρισκόταν στην ίδια θέση και υπό τις αυτές περιστάσεις (βλέπε τμήμα VI).

Στην υπό εξέταση υπόθεση, πρέπει να τονισθεί για μια ακόμη φορά ότι η ύπαρξη ενίσχυσης υπέρ της ABB φαίνεται να αποδεικνύεται σαφώς από το γεγονός ότι το κράτος, παρά τις εγγυήσεις που διέθετε, δεν εισέπραξε κανένα χρηματικό ποσό για τα στοιχεία ενεργητικού που αγόρασε η ABB, και ότι η ABB συμμετείχε ενεργά στις διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν πριν και μετά την αγορά, εφόσον το Δημόσιο ανελάμβανε σημαντικό μέρος των δαπανών αναδιάρθρωσης για τις οποίες, ως πιστωτής των εταιρειών, δεν έφερε καμία ευθύνη.

Ωστόσο, ακόμη και αν οι παρεμβάσεις των ισπανικών αρχών περιείχαν στοιχείο ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1, η Επιτροπή θα μπορούσε να θεωρήσει την ενίσχυση ως συμβατή βάσει του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ), εφόσον, συνδυαζόταν με πρόγραμμα αναδιάρθρωσης των ενισχυόμενων δραστηριοτήτων, το οποίο ήταν δυνατόν να θεωρηθεί αποδεκτό από κοινοτικής πλευράς.

Κατά συνέπεια, όπως η Επιτροπή υπέδειξε επανειλλημένα στις ισπανικές αρχές, η ανάλυση της υπόθεσης πρέπει να επικεντρωθεί στην ύπαρξη επαρκούς αντισταθμίσματος για τη στρέβλωση του ανταγωνισμού λόγω της ενίσχυσης.

Δεδομένου ότι οι εν λόγω ενισχύσεις χορηγήθηκαν για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση των προβληματικών επιχειρήσεων, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να εξακριβώσει ότι οι ενισχύσεις συνδέονται με την εφαρμογή, εκ μέρους των δικαιούχων, διαρθρωτικών προγραμμάτων που επιτρέπουν στις επιχειρήσεις αυτές να καταστούν εκ νέου βιώσιμες, χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις επί των όρων ανταγωνισμού από κοινοτικής απόψεως. Όσον αφορά το τελευταίο αυτό θέμα, η Επιτροπή αναμένει συνήθως από τους δικαιούχους να καταργήσουν ασύμφορες σειρές παραγωγής ή/και να μειώσουν την παραγωγική ικανότητα.

[1] Για λόγους εμπιστευτικότητας, παραλείπονται κατά τη δημοσίευση στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* τα σχετικά στοιχεία.

Λόγω της παρέμβασης της ABB στη διαδικασία, η Επιτροπή έλαβε για πρώτη φορά λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα προγράμματα αναδιάρθρωσης που εφήρμοσε η ABB.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες αυτές, το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης που η ABB εφαρμόζει για τις ενισχυόμενες επιχειρήσεις, περιορίζει την παραγωγική ικανότητα σε όλους τους κλάδους της επιχείρησης με μέση μείωση 51,5 % από απόψεως ωρών άμεσης εργασίας ή 55,7 % σε MW (βλέπε πίνακα Β). Με την ενέργεια αυτή καταργείται η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην ισπανική αγορά, εξαλείφοντας ανταγωνιστικές πιέσεις στον τομέα αυτό σε κοινοτικό επίπεδο. Καθίσταται επίσης δυνατό στους ανταγωνιστές να κερδίσουν μερίδια αγοράς στους σχετικούς τομείς.

Επιπλέον, η αναδιάρθρωση φαίνεται ότι είχε ως στόχο τη δημιουργία παραγωγικών, επικερδών και βιώσιμων δραστηριοτήτων, ενσωματωμένων στη διάρθρωση του ομίλου ABB στην Ισπανία. Προς το σκοπό αυτό, η ABB συνεισέφερε σημαντικά κεφάλαια και τεχνογνωσία προκειμένου οι επιχειρήσεις αυτές να καταστούν εκ νέου βιώσιμες.

Η Επιτροπή πρέπει επίσης να λάβει υπόψη ότι το εφαρμοσθέν πρόγραμμα αναδιάρθρωσης εξασφαλίζει θέσεις εργασίας σε περιοχές με ειδικά προβλήματα υπανάπτυξης και βιομηχανικού μαρασμού. Σημειωτέον ότι το 63 % του εργατικού δυναμικού της CCC βρισκόταν σε ενισχυόμενες περιφερειακές περιοχές [20 % στις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο α)].

Ενόψει των ανωτέρω εκτιμήσεων, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι οι πρώην βιομηχανικές δραστηριότητες της CCC, που ανήκουν σήμερα στην κυριότητα και τελούν υπό την ευθύνη της ABB, θα αναδιαρθρωθούν σύμφωνα με σχέδιο που μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικό από κοινοτικής απόψεως.

Επομένως, τα κρατικά στοιχεία ενίσχυσης που περιέχονται στις παρεμβάσεις των ισπανικών αρχών κατά την πώληση από την CCC ορισμένων επιλεχθέντων στοιχείων ενεργητικού σε θυγατρικές εταιρείες της ABB, μπορεί να τύχουν της απαλλαγής που προβλέπεται από το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) καθόσον δεν φαίνεται να στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στην Κοινότητα σε βαθμό που αντίκειται στο κοινό συμφέρον,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Οι παρεμβάσεις των ισπανικών αρχών που συνίστανται σε:

— παραίτηση των κρατικών πιστωτών της CENEMESA/CADEMESA/CONELEC (CCC) από απαιτήσεις ύψους 35 910 εκατομμυρίων πεσετών, αφαιρουμένου του προϊόντος που προέκυψε από την πώληση ορισμένων στοιχείων ενεργητικού και

— εφαρμογή του καθεστώτος ενίσχυσης που θεσπίζεται με το νόμο αριθ. 27/1984 περί μετατροπής και επαναβιομηχάνισης, για τη χρηματοδότηση συστήματος πρόωρης συνταξιοδότησης των εργαζομένων της CCC,

όπως αποφασίστηκε κατά την πώληση από τη CCC ορισμένων επιλεχθέντων στοιχείων ενεργητικού στις ακόλουθες θυγατρικές εταιρείες της Asea-Brown Boveri (ABB): «ABB Energía, SA»· «ABB Generación, SA»· «ABB Metrón, SA»· «ABB Industria, SA»· «ABB Motores, SA»· «ABB Nortem, SA»· «ABB Sabadell, SA»· «ABB Galindo, SA»· «ABB Trafodis, SA»· «ABB Subestaciones, SA»· «ABB Trafo, SA»· «ABB Trafonor, SA»· «ABB Trafosur, SA»· «ABB Tracción, SA»· «ABB Service, SA»· «ABB Imasde, SA»· «ABB Uno, SA»· «ABB Dos, SA»· «ABB Tres, SA»· «ABB Cuatro, SA»· «ABB Cinco, SA»· «ABB Seis, SA» και «ABB Siete, SA», συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Η εν λόγω ενίσχυση είναι παράνομη βάσει του κοινοτικού δικαίου, δεδομένου ότι έχει χορηγηθεί από την ισπανική κυβέρνηση κατά παράβαση του άρθρου 93 παράγραφος 3.

Παρά ταύτα, η ενίσχυση αυτή μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

Άρθρο 2

Η Ισπανία υποβάλλει, μέχρι το 1995, ετήσιες εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος αναδιάρθρωσης των εταιρειών, των οποίων τη διαχείριση είχε προηγουμένως η CCC και που τώρα διαχειρίζεται η ABB.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.

Βρυξέλλες, 22 Ιουλίου 1993.

Για την Επιτροπή

Karel VAN MIERT

Αντιπρόεδρος